LA BOTTEGA DEL CAFFÈ

CAFENEAUA

În românește de
CONSTANȚA TRIFU
și
LIDIA SAVA

PERSONAJELE

RIDOLFO, cafegiu
DON MARZIO, gentilom napolitan
EUGENIO, negustor
FLAMINIO, sub numele de contele Leandro
PLACIDA, soția lui Flaminio, în veșmânt de pelerină
VITTORIA, soția lui Eugenio
LISAURA, balerină
PANDOLFO, patron de tripou
TRAPPOLA, băiat de prăvălie la Ridolfo
Un ucenic de frizerie
Alt băiat de prăvălie de la cafenea
Un chelner de la han
Un căpitan de poliție
Polițiști, personaje mute
Alți chelneri de la han, personaje mute
Alți băieți de prăvălie de la cafenea, personaje mute

Scena, mereu aceeași, reprezintă o mică piață din Veneția, sau o stradă largă, cu trei prăvălii: cea din mijloc slujește de cafenea, cea din dreapta, de frizerie, cea din stânga, de casă de joc sau de tripou; deasupra acestor trei prăvălii se văd câteva camere ale tripoului, cu ferestrele dând spre aceeași stradă. De lângă frizerie pleacă o stradă pe care se află casa balerinei, iar lângă tripou se vede hanul, cu uși și cu ferestre.

ACTUL I

SCENA I

RIDOLFO, TRAPPOLA *şi alţi băieţi de prăvălie*

RIDOLFO: Curaj, băieţi, şi purtaţi-vă frumos; fiţi iuţi şi gata să serviţi clienţii cuviincios şi cu iscusinţă, fiindcă renumele unei prăvălii ţine de multe ori de purtarea celor care servesc în ea.

TRAPPOLA: Ca să-ţi spun drept, jupâne dragă, sculatul ăsta cu noaptea-n cap nu-i pentru o fiinţă aşa de gingaşă ca mine!

RIDOLFO: Şi totuşi trebuie să ne sculăm devreme. Trebuie să-i servim pe toţi. Pe la crăpatul zorilor vin şi cei ce se aştern la drum, şi lucrătorii, şi barcagiii, şi marinarii, tot oameni care se scoală dis-de-dimineaţă.

TRAPPOLA: Să mori de râs nu alta, când vezi că până şi hamalii vin să bea cafea!

RIDOLFO: Vor cu toţii să facă ce fac ceilalţi. Altădată era la modă rachiul, acum e cafeaua.

TRAPPOLA: Şi cucoana aia, căreia îi duc cafea în fiecare dimineaţă, mereu mă roagă să-i cumpăr lemne de patru sfanţi, dar de cafea nu se lasă.

RIDOLFO: Lăcomia e boală fără leac; e o boală care, cu cât îmbătrâneşti, cu atât devine mai necruţătoare.

TRAPPOLA: Nu se vede venind nimeni, am mai putea trage un pui de somn!

RIDOLFO: Acum or să vină; şi-apoi nici nu-i chiar aşa de dimineaţă. Nu vezi? Frizerul a deschis, e în prăvălie şi lucrează la peruci. Uite, e deschis şi tripoul.

TRAPPOLA: Dacă e vorba de tripou, e deschis de mult. Au făcut noapte albă.

RIDOLFO: Bravo! Trebuie să-i fi mers bine jupânului Pandolfo.

TRAPPOLA: Câinelui ăstuia îi merge întotdeauna bine; câștigă la cărți, câștigă din pungășii, câștigă din învoielile cu măsluitorii... Cum prinde pe cineva în tripoul lui, îi ia toți banii.

RIDOLFO: Să nu râvnești niciodată la asemenea câștig, că ce e de haram, de haram se duce!

TRAPPOLA: Pe săracul domnu' Eugenio l-a nenorocit!

RIDOLFO: Ce om lipsit de judecată, dom'le! Are nevastă tânără, cuminte și serioasă, iar el aleargă după toate fustele și joacă ca un disperat.

TRAPPOLA: Distracții de-ale tineretului de azi...

RIDOLFO: Joacă cu contele Leandro și pierde întotdeauna.

TRAPPOLA: A, ce mai pramatie și acest domn conte!

RIDOLFO: Hai, du-te și prăjește cafeaua, s-o facem proaspătă.

TRAPPOLA: Pun și zațul de-aseară?

RIDOLFO: Nu, fă-o cum trebuie.

TRAPPOLA: Jupâne, eu nu prea am ținere de minte. Cât e de când ai deschis cafeneaua?

RIDOLFO: Știi foarte bine; să tot fie vreo opt luni.

TRAPPOLA: E vremea să cam schimbăm obiceiurile.

RIDOLFO: Ce vrei să spui?

TRAPPOLA: Când deschizi o cafenea nouă, faci cafea bună. După cel mult șase luni... apă caldă, zeamă lungă. (*Iese.*)

RIDOLFO: Îmi place băiatul ăsta; cred c-o să fie bun pentru cafeneaua mea, pentru că în cafenelele unde e câte unul care face pe caraghiosul dă fuga toată lumea.

SCENA 2

RIDOLFO *și* JUPÂN PANDOLFO, *stăpânul tripoului, care se freacă la ochi, somnoros*

RIDOLFO: Vrei cafea, jupân Pandolfo?

PANDOLFO: Da, nu m-aș da în lături.

RIDOLFO: Băieți, o cafea la jupân Pandolfo! Stai, ia loc, jupân Pandolfo.

PANDOLFO: Nu, nu, trebuie s-o beau repede și să mă întorc la treabă.

Un băiat îi aduce cafeaua lui Pandolfo.

RIDOLFO: Se mai joacă și acu' în prăvălia dumitale?

PANDOLFO: Se lucrează de zor.

RIDOLFO: Așa de dimineață?

PANDOLFO: Joacă de aseară.

RIDOLFO: Ce joacă?

PANDOLFO: Un joc nevinovat: stos.

RIDOLFO: Și cum merge?

PANDOLFO: Mie-mi merge bine.

RIDOLFO: Ai jucat și dumneata?

PANDOLFO: Da, am tăiat și eu de câteva ori.

RIDOLFO: Iartă-mă, prietene, n-are rost să mă amestec în treburile dumitale, dar nu-i frumos să joace și stăpânul, fiindcă atunci când pierde se face de râs, iar când câștigă dă de bănuit.

PANDOLFO: Mie mi-e destul că nu rămân păcălit; de bănuit, pot să mă bănuiască cât vor, nu-mi pasă!

RIDOLFO: Dragă prietene, suntem vecini și n-aș vrea să ți se întâmple cine știe ce nenorocire. Știi c-ai mai fost și altă dată la închisoare din cauza jocului.

PANDOLFO: Mă mulțumesc cu puțin. Am pus mâna pe doi țechini și cu asta am terminat.

RIDOLFO: Bravo, jumulești găina fără să cârâie. De la cine i-ai câștigat?

PANDOLFO: De la o calfă de aurar.

RIDOLFO: Rău, foarte rău, așa se învață tinerii să-și fure stăpânii...

PANDOLFO: Ei, nu-mi mai face și dumneata morală! Cine-i neghiob, să stea acasă! Eu am local de joc pentru cine vrea să joace.

RIDOLFO: Că ai local de joc, hai, treacă-meargă; dar ești luat la ochi că măsluiești, și asta te poate nenoroci.

PANDOLFO: Eu nu fac pungășii. Știu să joc. Sunt norocos, de asta câștig.

RIDOLFO: Bravo, dă-i înainte tot așa! Domnul Eugenio a jucat în noaptea asta?

PANDOLFO: Joacă și acum. N-a mâncat, n-a dormit și a pierdut toți banii.

RIDOLFO (*aparte*): Bietul băiat! Cât o fi pierdut?

PANDOLFO: O sută de țechini bani gheață; iar acum joacă pe datorie.

RIDOLFO: Cu cine joacă?

PANDOLFO: Cu domnul conte.

RIDOLFO: Cu pehlivanul ăla?

PANDOLFO: Cu el în persoană.

RIDOLFO: Şi cu mai cine?

PANDOLFO: Numai ei doi, între patru ochi.

RIDOLFO: Săracul de el! A intrat urât la apă!

PANDOLFO: Ce mă priveşte? Mie mi-e destul că merg cărţile.

RIDOLFO: N-aş ţine local de joc chiar dac-aş şti că mă pricopsesc!

PANDOLFO: Nu? Da' de ce?

RIDOLFO: Cred că un om cumsecade n-ar trebui să îngăduie ca oamenii să fie asasinaţi sub ochii lui.

PANDOLFO: Ei, prietene, dacă ai obrazul aşa de subţire, n-o să faci bani!

RIDOLFO: Nu-mi pasă! Până acum am fost la stăpân şi mi-am făcut cinstit datoria. Mi-am pus deoparte ceva bănuţi, şi cu ajutorul fostului meu stăpân, care e, după cum ştii, tatăl domnului Eugenio, am deschis cafeneaua asta şi vreau să trăiesc din ea cinstit şi să nu-mi fac meseria de râs.

PANDOLFO: Oho, şi în meseria dumitale sunt podoabe destule...

RIDOLFO: Sunt în toate meseriile. Dar oamenii mai acătării care intră la mine-n cafenea nu se duc la ei.

PANDOLFO: N-ai şi dumneata odăiţe secrete?

RIDOLFO: Am, dar uşa lor nu se închide cu cheia.

PANDOLFO: Cafeaua n-o poţi refuza nimănui.

RIDOLFO: Ceştile nu se pătează.

PANDOLFO: Ei, lasă! Mai închizi şi dumneata ochii.

RIDOLFO: Nu închid nimic! În localul ăsta nu intră decât oameni cinstiţi.

PANDOLFO: Da, da, eşti începător.

RIDOLFO: Ce vrei să spui cu asta?

Clienţii din tripou strigă: „Cărţi!"

PANDOLFO (*spre tripoul lui*): Îndată!

RIDOLFO: Pentru Dumnezeu, scoală-l de la masă pe nenorocitul ăla de domnul Eugenio!

PANDOLFO: Din partea mea, n-are decât să-şi piardă şi cămaşa, nu-mi pasă! (*Porneşte spre localul lui.*)

RIDOLFO: Prietene, îți trec cafeaua în cont?

PANDOLFO: Nu, o jucăm la stos.

RIDOLFO: Eu nu-s prost, prietene!

PANDOLFO: Ei, haide, ce rost are? Știi doar că toți clienții mei își beau cafeaua în localul dumitale! Mă mir că te uiți la asemenea fleacuri! (*Iese. Este strigat din nou.*) Am sosit! (*Intră în tripou.*)

RIDOLFO: Frumoasă meserie să trăiești din nenorocirea și ruina tineretului! Pe mine n-o să mă pască niciodată primejdia de-a ține tripou. Începi cu jocuri mici și-apoi ajungi la bacara. Nu, nu, eu numai de cafea o să mă țin; când câștig la cafea cincizeci la sută, ce să mai caut în altă parte?

SCENA 3

DON MARZIO *și* RIDOLFO

RIDOLFO (*aparte*): Uite-l și pe ăla care dă mereu din gură și vrea să aibă întotdeauna dreptate!

DON MARZIO: Cafea!

RIDOLFO: Îndată!

DON MARZIO: Ce mai e nou, Ridolfo?

RIDOLFO: Nu știu ce să vă spun, domnule...

DON MARZIO: N-a venit nimeni la cafenea până acum?

RIDOLFO: E încă devreme.

DON MARZIO: Devreme? A bătut de nouă.

RIDOLFO: Nu, *illustrissime*; nu e nici șapte.

DON MARZIO: Ia taci, caraghiosule!

RIDOLFO: Vă asigur că n-a bătut nici de șapte.

DON MARZIO: Ia taci, măgarule!

RIDOLFO: Mă ocărâți pe degeaba.

DON MARZIO: Am numărat chiar în clipa asta orele. Îți spun că e nouă... Și apoi uită-te la ceasul meu (*îi arată ceasul*), nu greșește niciodată.

RIDOLFO: Bine, dacă ceasul dumneavoastră nu greșește, priviți-l: ceasul dumneavoastră arată șase și trei sferturi.

DON MARZIO: Ei, nu se poate! (*Își scoate* lorgnon-*ul și se uită.*)

RIDOLFO: Ce spuneți?

DON MARZIO: Ceasul meu merge prost. E ora nouă. Doar am auzit când a bătut.

RIDOLFO: De unde l-ați cumpărat?

DON MARZIO: Mi-a fost trimis de la Londra.

RIDOLFO: V-au înşelat.

DON MARZIO: M-au înşelat? De ce?

RIDOLFO (*ironic*): V-au trimis un ceas prost.

DON MARZIO: Cum prost? Este unul din cele mai bune ceasuri făcute de Quaré.

RIDOLFO: Dac-ar fi bun, n-ar greşi cu două ore!

DON MARZIO: Merge întotdeauna bine, nu greşeşte niciodată.

RIDOLFO: Dacă arată şapte fără un sfert şi spuneţi că e nouă!

DON MARZIO: Ceasul meu merge bine.

RIDOLFO: Aşa că în curând va fi şapte, cum am spus şi eu.

DON MARZIO: Eşti cam îndrăzneţ! Ceasul meu merge bine, tu spui prostii şi... bagă de seamă să nu-ţi dau cu ceva în cap!

Vine un băiat cu cafeaua.

RIDOLFO (*cu ciudă*): Poftiţi cafeaua! (*Aparte.*) Ce dobitoc!

DON MARZIO: Pe domnul Eugenio l-ai văzut?

RIDOLFO: Nu, *illustrissime* domn!

DON MARZIO (*bându-şi cafeaua*): O fi stând acasă să-şi giugiulească nevasta... Ce om muieratic! Nevastă şi iar nevastă, nevastă şi iar nevastă! Nu-l mai vede nimeni, se face de râsul lumii. Un om fără caracter. Nu ştie să se poarte. Nevastă şi iar nevastă, nevastă şi iar nevastă!...

RIDOLFO: Ce nevastă? A jucat toată noaptea la jupân Pandolfo.

DON MARZIO: Păi eu ce spun: joc şi iar joc! Joc şi iar joc! (*Îi dă ceaşca şi se ridică.*)

RIDOLFO (*aparte*): Joc şi iar joc; nevastă şi iar nevastă, şi dracu' să-l ia!...

DON MARZIO: A venit alaltăieri la mine, în mare taină, cu rugămintea să-i împrumut zece ţechini şi a garantat cu o pereche de cercei de-ai nevesti-si.

RIDOLFO: Vezi bine, orice om se găseşte uneori la strâmtoare, dar nu-i face plăcere să ştie şi ceilalţi; de asta o fi şi venit la dumneavoastră, crezând că n-o să spuneţi nimănui nimic.

DON MARZIO: A, eu nu vorbesc. Fac bucuros servicii tuturor şi nu mă laud. (*Arată cerceii care se află într-o cutiuţă.*) Uite-i, ăştia-s cerceii nevesti-si. I-am împrumutat zece ţechini; crezi că m-am păcălit?

RIDOLFO: Eu nu mă pricep, dar cred că nu.

DON MARZIO: Băiatul dumitale e aici?

RIDOLFO: Este.

DON MARZIO: Cheamă-l! Ei, Trappola!

SCENA 4

TRAPPOLA, *din prăvălie, și cei de mai înainte*

TRAPPOLA: Am sosit.

DON MARZIO: Vino aici! Du-te la giuvaergiul de-alături, arată-i cerceii ăștia, care sunt ai nevestei domnului Eugenio, și întreabă-l, din partea mea, dacă sunt acoperit pentru cei zece țechini pe care i-am împrumutat.

TRAPPOLA: La ordinele dumneavoastră! Va să zică cerceii sunt ai nevestei domnului Eugenio?

DON MARZIO: Da. În curând n-o să mai aibă nimic; moare de foame.

RIDOLFO (*aparte*): Săracul de el, pe ce mâini a încăput!

TRAPPOLA: Și domnul Eugenio nu se supără că află toată lumea ce face el?

DON MARZIO: Unui om ca mine poți să-i încredințezi orice taină.

TRAPPOLA: Iar unuia ca mine nu poți să-i încredințezi nimic.

DON MARZIO: De ce?

TRAPPOLA: Pentru că am un păcat: repet numaidecât totul.

DON MARZIO: Rău, foarte rău; dac-o să faci așa, o să-și piardă toată lumea încrederea în dumneata și n-o să-ți mai spună nimeni nimic.

TRAPPOLA: Da, dar așa cum dumneavoastră mi-ați spus mie, tot așa pot s-o spun și eu altuia.

DON MARZIO: Du-te și vezi dacă frizerul are timp să mă bărbierească.

TRAPPOLA: La ordinele dumneavoastră! (*Aparte.*) Pentru zece bani vrea să bea și cafea și să aibă și slugă la poruncă... (*Intră la bărbier.*)

DON MARZIO: Spune-mi, Ridolfo, ce face balerina de-alături?

RIDOLFO: Ca să spun cinstit, habar n-am.

DON MARZIO: Mi s-a spus că e protejata contelui Leandro.

RIDOLFO: Mă iertați, domnule, dar dă cafeaua-n foc. (*Aparte.*) Mai bine îmi văd de-ale mele. (*Intră în prăvălie.*)

SCENA 5

TRAPPOLA *şi* DON MARZIO

TRAPPOLA: Bărbierul rade pe cineva, dar, cum o termina, vă va servi pe înălţimea-voastră.

DON MARZIO: Spune-mi, nu ştii nimic de balerina de-alături?

TRAPPOLA: De doamna Lisaura?

DON MARZIO: Da.

TRAPPOLA: Ştiu şi nu ştiu.

DON MARZIO: Hai, spune-mi!

TRAPPOLA: Dacă vorbesc despre ceea ce fac alţii, o să-şi piardă lumea încrederea în mine şi n-o să-mi mai spună nimeni nimic.

DON MARZIO: Mie poţi să-mi spui. Ştii doar cine sunt, eu nu vorbesc. Contele Leandro se duce pe la ea?

TRAPPOLA: Da, la ora potrivită, se duce.

DON MARZIO: Cum adică la ora potrivită?

TRAPPOLA: Adică atunci când n-o încurcă.

DON MARZIO: Bravo, acum înţeleg! E un prieten cu inimă bună, care nu vrea s-o încurce.

TRAPPOLA: Ba chiar vrea să se bucure şi alţii, pentru ca farmecele ei să-i aducă şi lui câştig.

DON MARZIO: Din ce în ce mai bine! A, ce băiat răutăcios! Du-te, du-te şi arată cerceii.

TRAPPOLA: Giuvaergiului pot să-i spun că sunt ai nevestei domnului Eugenio?

DON MARZIO: Da, poţi să-i spui.

TRAPPOLA (*aparte*): Don Marzio şi cu mine ştim să ţinem un secret! (*Iese.*)

SCENA 6

DON MARZIO, *apoi* RIDOLFO

DON MARZIO: Ridolfo!

RIDOLFO: Domnule!?

DON MARZIO: Dacă nu ştii nimic despre balerină, am să-ţi povestesc eu.

RIDOLFO: Ca să vă spun drept, eu nu mă prea ocup de ce fac alții.

DON MARZIO: Dar e bine să afli câte ceva, ca să știi cum să te porți. E protejata pramatiei ăleia de conte Leandro, care-și scoate prețul protecției din câștigurile balerinei. În loc să cheltuiască cu ea, mănâncă tot ce câștigă nenorocita, și poate că din cauza lui e nevoită să facă ceea ce altfel n-ar face. A, ce ticălos!

RIDOLFO: Dar eu sunt aici toată ziua și pot adeveri că în casa ei nu intră decât contele Leandro.

DON MARZIO: Da' ușa din dos la ce slujește? Tii, că prost mai ești! Toată ziua du-te-vino. Asta pe ușa din dos, nătărăule!

RIDOLFO: Eu mă ocup de localul meu... treaba ei dacă mai are o ușă și-n dos. Eu nu-mi bag nasul în casa nimănui!

DON MARZIO (*ridicându-se*): Dobitocule! Așa vorbești cu unul ca mine?

RIDOLFO: Iertați-mă, nu poate omul nici să glumească?

DON MARZIO: Dă-mi un lichior!

RIDOLFO (*aparte*): Gluma asta o să mă coste niște bani. (*Face semn băieților să-i aducă lichiorul.*)

DON MARZIO (*aparte*): Oh, povestea asta cu balerina vreau s-o afle toți!

RIDOLFO: V-am adus lichiorul.

DON MARZIO (*bându-și lichiorul*): Toată ziua du-te-vino pe ușa din dos.

RIDOLFO: Vai de capul ei dacă toată ziua e du-te-vino pe ușa din dos!

SCENA 7

EUGENIO, *din tripou, în haine de seară, privind ca un lunatic spre cer și bătând din picioare; cei de mai înainte*

DON MARZIO: Sluga dumitale, domnule Eugenio...

EUGENIO: Cât e ceasul?

DON MARZIO: A bătut de nouă.

RIDOLFO: Și ceasul dumnealui merge bine!

EUGENIO: Cafea!

RIDOLFO: Îndată... (*Se duce în prăvălie.*)

DON MARZIO: Cum ți-a mers, prietene?

EUGENIO (*neluându-l în seamă pe don Marzio*): Cafea!

RIDOLFO (*de departe*): Îndată!

DON MARZIO (*lui Eugenio*): Ai pierdut?

EUGENIO (*strigând*): O cafea!

DON MARZIO (*aparte*): Am înțeles, a pierdut tot! (*Se duce să se așeze*).

SCENA 8

PANDOLFO, *din tripou, și cei de mai înainte*

PANDOLFO: Domnule Eugenio, o vorbă... (*Îl trage deoparte*).

EUGENIO: Știu ce vrei să-mi spui. Am pierdut treizeci de țechini pe datorie. Sunt un om de onoare, am să-i plătesc.

PANDOLFO: Dar domnul conte stă și așteaptă. Spune că și-a riscat banii și vrea să fie plătit.

DON MARZIO (*aparte*): Ce n-aș da să aud ce spun!

RIDOLFO (*lui Eugenio*): A sosit cafeaua.

EUGENIO (*lui Ridolfo*): Pleacă de aici! (*Lui Pandolfo.*) A câștigat o sută de țechini bani gheață. Nu și-a pierdut, pare-mi-se, noaptea de pomană.

PANDOLFO: Astea nu-s vorbe de jucător; înălțimea-voastră știe mai bine ca mine cum merg lucrurile la joc.

RIDOLFO (*lui Eugenio*): Domnule, se răcește cafeaua.

EUGENIO (*lui Ridolfo*): Lasă-mă-n pace!

RIDOLFO: Dacă n-o voiați...

EUGENIO: Pleacă de aici!

RIDOLFO: Am s-o beau eu. (*Pleacă cu cafeaua.*)

DON MARZIO (*lui Ridolfo, care nu-i răspunde*): Ce spun?

EUGENIO (*lui Pandolfo*): Știu și eu că, atunci când pierzi, plătești; dar, când n-ai cu ce, nu poți plăti.

PANDOLFO: Uite, ca să vă salvez bunul nume, sunt gata să vă găsesc treizeci de țechini.

EUGENIO: A, bravo! (*Strigă tare.*) O cafea!

RIDOLFO (*lui Eugenio*): Acum trebuie s-o fac.

EUGENIO: Sunt trei ceasuri de când cer o cafea și tot n-ai făcut-o?

RIDOLFO: Am adus-o, și m-ați pus pe goană.

PANDOLFO: Vorbiți-i cu frumosul și-o să vă răspundă la fel.

EUGENIO (*lui Ridolfo*): Spune-mi, vrei să-mi faci o cafea? Dar bună! Hai, repede!

RIDOLFO: Dacă mă lăsaţi s-o fac, vă servesc. (*Intră în prăvălie.*)

DON MARZIO (*aparte*): Trebuie să fie ceva important. Tare sunt curios să aflu.

EUGENIO: Pandolfo, dă-ţi osteneala şi găseşte-mi treizeci de ţechini.

PANDOLFO: Am un prieten care o să vi-i dea, dar numai cu gaj şi cu dobândă...

EUGENIO: Nu-mi vorbi de gaj că nu facem nimic. Am la Rialto postavurile alea pe care le ştii; am să le pun drept chezăşie, şi când le vând, o să plătesc.

DON MARZIO (*aparte*): O să plătesc. A spus „o să plătesc". A pierdut pe datorie.

PANDOLFO: Şi ce dobândă vreţi să plătiţi?

EUGENIO: Fă dumneata aşa cum crezi mai nimerit.

PANDOLFO: Dar, să ştiţi, mai puţin de un ţechin pe săptămână n-o să vrea.

EUGENIO: Un ţechin pe săptămână camătă?

RIDOLFO (*care a venit cu cafeaua, lui Eugenio*): A sosit cafeaua!

EUGENIO (*lui Ridolfo*): Pleacă de aici!

RIDOLFO: E a doua cu care mă trimite înapoi...

EUGENIO (*lui Pandolfo*): Un ţechin pe săptămână?

PANDOLFO: Nu cere prea mult pentru treizeci de ţechini.

RIDOLFO (*lui Eugenio*): O vreţi sau n-o vreţi?

EUGENIO (*lui Ridolfo*): Du-te, că ţi-o arunc în cap!

RIDOLFO (*aparte*): Amărâtu'! I s-a urcat jocul la cap! (*Ia cafeaua şi se duce în prăvălie.*)

DON MARZIO (*se ridică şi se apropie de Eugenio*): Domnule Eugenio, aveţi vreo neînţelegere? Vreţi să vă împac eu?

EUGENIO: Niciuna, don Marzio, te rog să mă laşi în pace!

DON MARZIO: Dacă ai trebuinţă de ceva, porunceşte-mi!

EUGENIO: Îţi spun că n-am nevoie de nimic.

DON MARZIO: Jupân Pandolfo, ce ai cu domnul Eugenio?

PANDOLFO: O mică problemă pe care n-avem chef s-o afle toată lumea.

DON MARZIO: Eu sunt prieten cu domnul Eugenio, îi cunosc toate daraverile şi ştie că nu vorbesc cu nimeni. I-am împrumutat chiar zece ţechini pe o pereche de cercei, nu-i aşa? Şi n-am spus nimănui.

EUGENIO: Puteai să nu spui nici acum!

DON MARZIO: Ei, cu jupân Pandolfo putem vorbi fără grijă. Ai pierdut pe datorie? Ai nevoie de ceva? Sunt gata să te servesc.

EUGENIO: Dacă vrei să știi, am pierdut pe datorie treizeci de țechini.

DON MARZIO: Treizeci de țechini și cu cei zece pe care ți i-am dat fac patruzeci; cerceii nu fac atâta!

PANDOLFO: Găsesc eu treizeci de țechini.

DON MARZIO: Bravo! Găsește patruzeci; mi-i dai pe cei zece ai mei, și eu îți dau cerceii.

EUGENIO (*aparte*): Afurisită clipa când m-am încurcat cu omul ăsta!

DON MARZIO (*lui Eugenio*): De ce nu iei banii pe care ți-i dă domnul Pandolfo?

EUGENIO: Pentru ca vrea un țechin pe săptămână.

PANDOLFO: Pentru mine nu vreau nimic; prietenul care-l servește vrea.

EUGENIO: Uite ce poți face: vorbește cu domnul conte și spune-i să mă îngăduie douăzeci și patru de ore: sunt om de cuvânt și-am să-i plătesc!

PANDOLFO: Mi-e teamă că trebuie să plece și că vrea banii numaidecât.

EUGENIO: Dac-aș putea să vând o bucată, două din postavul ăla, i-aș plăti pe loc.

PANDOLFO: Vreți să vă caut eu un cumpărător?

EUGENIO: Da, dragul meu, caută-mi, și-am să-ți plătesc pentru osteneală.

PANDOLFO: Să-i spun o vorbă domnului conte și mă duc. (*Intră în tripou.*)

DON MARZIO (*lui Eugenio*): Ai pierdut mult?

EUGENIO: O sută de țechini, pe care i-am încasat ieri, și încă treizeci pe cuvânt.

DON MARZIO: Puteai să-mi dai înapoi cei zece țechini pe care ți i-am împrumutat.

EUGENIO: Hai, nu mă mai necăji; am să-ți plătesc și cei zece țechini ai dumitale.

PANDOLFO (*cu manta și pălărie, iese din localul de joc*): Domnul conte a adormit cu capul pe masă. Eu mă duc să văd ce pot face pentru dumneavoastră. Dacă se trezește, am lăsat poruncă baiatului să-i spună despre ce e vorba. Înălțimea-voastră să nu plece de aici.

EUGENIO: Te aștept chiar în locul ăsta.

PANDOLFO (*aparte*): Mantaua asta e veche; a venit timpul să-mi fac una nouă, și fără cheltuială. (*Iese.*)

SCENA 9

DON MARZIO *și* EUGENIO, *apoi* RIDOLFO

DON MARZIO: Poftim, stai aici și să ne bem cafeaua.

EUGENIO: Cafea!

Se așază.

RIDOLFO: Ce joc e ăsta, domnule Eugenio? Petreceți pe socoteala mea?

EUGENIO: Iartă-mă, dragă prietene, sunt năuc.

RIDOLFO: Ei, dragă domnule Eugenio, dacă înălțimea-voastră m-ar asculta pe mine, nu s-ar afla în situația asta.

EUGENIO: Nu știu ce să spun, dar cred că ai dreptate.

RIDOLFO: Mă duc să fac altă cafea, și pe urmă stăm de vorbă. (*Pleacă în prăvălie.*)

DON MARZIO: Ai aflat de balerina care părea că nu se uită la nimeni? O întreține contele.

EUGENIO: Cred și eu că-i convine s-o întrețină, câștigă cu sutele de țechini.

DON MARZIO: Am aflat tot.

EUGENIO: Cum ai aflat, dragă prietene?

DON MARZIO: Ei, eu știu tot. Sunt informat despre toate. Știu când vine, când pleacă, știu ce cheltuiește, ce mănâncă, știu tot!

EUGENIO: Contele e singurul?

DON MARZIO: He-he, mai e și ușa din dos!

RIDOLFO (*cu cafeaua, lui Eugenio*): A sosit și a treia cafea.

DON MARZIO: Ce spui, Ridolfo? Nu-i așa că știu totul despre balerină?

RIDOLFO: V-am mai spus o dată că nu mă amestec.

DON MARZIO: Mare om mai sunt și eu dacă le știu pe toate! Cine vrea să afle ce se întâmplă în casa tuturor artistelor și a tuturor balerinelor să vină la mine.

EUGENIO: Și zici că doamna balerină e o poamă?

DON MARZIO: Am dibuit eu cum stau lucrurile. E o marfă pe gustul oricui. Ei, Ridolfo, știu sau nu știu?

RIDOLFO: Dacă înălțimea-voastră mă ia drept martor, trebuie să spun adevărul. Toată strada o socotește femeie de treabă.

DON MARZIO: Femeie de treabă? Femeie de treabă?

RIDOLFO: Vă spun că în casa ei nu intră nimeni.

DON MARZIO: Prin ușa din dos, toată ziua du-te-vino.

EUGENIO: Și totuși pare o fată destul de cuminte.

DON MARZIO: Da, cuminte! O întreține contele Cap-Deștept, și după el, cine poftește...

EUGENIO: Am încercat de câteva ori să-i spun vorbe dulci, dar degeaba.

DON MARZIO: Vrei să facem prinsoare? Haide!

RIDOLFO (*aparte*): Vai de mine, ce gură!

EUGENIO: Vin aici în fiecare zi să-mi beau cafeaua și, ca să-ți spun drept, n-am văzut pe nimeni intrând.

DON MARZIO: Nu știi că are o ușă tainică, aici, pe străduța din spate? Pe acolo se intră.

EUGENIO: Așa o fi.

DON MARZIO: Fără discuție!

SCENA 10

UCENICUL *bărbierului și cei de mai înainte*

UCENICUL (*lui don Marzio*): *Illustrissime*, dacă vreți să vă bărbieriți, stăpânul vă așteaptă.

DON MARZIO: Vin. E așa cum vă spun eu. Mă duc să mă bărbieresc și, când mă întorc, vă spun restul. (*Intră la bărbier și se întoarce la momentul potrivit.*)

EUGENIO: Ce spui, Ridolfo? Balerina s-a pus la mezat?

RIDOLFO: Îl credeți pe don Marzio? Nu știți ce limbă are?

EUGENIO: Știu că are o limbă care taie și spintecă, dar vorbește cu atâta siguranță, de-ți vine să zici că știe ce spune.

RIDOLFO: Uitați-vă, acolo e ușa care dă în străduță. Dacă stai aici, se vede; și jur pe cuvântul meu de om cinstit că nu intră nimeni pe-acolo.

EUGENIO: Dar o întreține contele?

RIDOLFO: Contele se duce pe la ea, ce-i drept, dar am auzit că vrea s-o ia de nevastă.

EUGENIO: Dac-ar fi așa, n-ar fi nimic rău; don Marzio spune însă că la ea intră cine poftește.

RIDOLFO: Iar eu spun că nu intră nimeni.

DON MARZIO (*iese de la bărbier cu șervetul la gât și cu săpun pe față*): Vă spun că intră pe ușa din dos!

UCENICUL: *Illustrissime*, se răcește apa.

DON MARZIO: Pe ușa din dos... (*Intră la bărbier împreună cu Ucenicul.*)

SCENA 11

EUGENIO *și* RIDOLFO

RIDOLFO: Vedeți? Ăsta-i e omul. Cu săpunul pe față...

EUGENIO: Da, când îi intră ceva în cap, o ține morțiș.

RIDOLFO: Și-i vorbește de rău pe toți.

EUGENIO: Nu știu cum face, cum drege, că tot în treburile altora se bagă.

RIDOLFO: Vă spun eu: nu prea are ce face și, fiindcă nu prea are nevoie să se gândească la treburile lui, tot la treburile altora îi stă capul.

EUGENIO: Într-adevăr, e un mare noroc să nu-l cunoști.

RIDOLFO: Dragă domnule Eugenio, cum de v-ați încurcat cu el? N-aveați cui să cereți împrumut zece țechini?

EUGENIO: Cum? Și dumneata știi?

RIDOLFO: Păi a spus aici în prăvălie, de față cu toți.

EUGENIO: Dragă prietene, știi cum se întâmplă: când omul se află la strâmtoare, se agață de orice.

RIDOLFO. După câte-am auzit, chiar azi-dimineață v-ați agățat de ce nu trebuia...

EUGENIO: Crezi că jupân Pandolfo vrea să mă tragă pe sfoară?

RIDOLFO: O să vedeți cu ce fel de afaceri o să vă îmbie.

EUGENIO: Ce să fac? Trebuie să plătesc cei treizeci de țechini pe care i-am pierdut pe datorie. Aș vrea să scap și de don Marzio. Și mai am și alte necazuri; dacă pot vinde două bucăți de postav, îmi aranjez toate treburile.

RIDOLFO: Ce fel de postav ați vrea să vindeți?

EUGENIO: Postav de Padova; face paisprezece lire cotul.

RIDOLFO: Vreți să caut eu să vi-l vând cinstit?

EUGENIO: Ți-aș fi tare îndatorat.

RIDOLFO: Dați-mi puțin timp și lăsați totul pe mine.

EUGENIO: Timp? Bucuros, numai că ăla așteaptă cei treizeci de țechini.

RIDOLFO: Poftiți aici, vă rog, scrieți pe-o hârtie că-mi încredințați două bucăți de postav și vă împrumut chiar eu cu treizeci de țechini.

EUGENIO: Da, dragul meu, îți rămân îndatorat și-am să te răsplătesc așa cum se cuvine.

RIDOLFO: Mă mir că vorbiți așa! Nu vă cer nici un ban; fac toate astea numai ca o sfântă datorie față de tatăl dumneavoastră, a cărui amintire o păstrez ca pe a unui stăpân ce-a pus temelie întregii mele averi. N-am inima să văd cum vă nenorocesc câinii ăștia!

EUGENIO: Ești cu adevărat om de treabă.

RIDOLFO: Binevoiți să puneți și pe hârtie.

EUGENIO: Sunt gata. Dumneata dictează, că eu scriu.

RIDOLFO: Cum se numește omul dumneavoastră de încredere?

EUGENIO: Pasquino de' Cavoli.

RIDOLFO: „Pasquino de' Cavoli... (*dictează, și Eugenio scrie*) încredințează jupânului Ridolfo Gamboni... bucăți de postav de Padova două... la alegerea sa, ca să le vândă pe socoteala mea... fiindcă mi-a dat cu împrumut, fără camătă... țechini treizeci..." Puneți data și iscăliți-vă.

EUGENIO: S-a făcut.

RIDOLFO: Aveți încredere în mine?

EUGENIO: Ei, asta-i! Cum să n-am?

RIDOLFO: Și eu am încredere în dumneavoastră. Poftim, aveți aici treizeci de galbeni. (*Îi numără treizeci de țechini.*)

EUGENIO: Dragă prietene, îți rămân îndatorat!

RIDOLFO: Domnule Eugenio, vi-i dau ca să vă plătiți la timp datoriile, ca un om cinstit; postavul am să-l vând eu, ca să nu vi-l mănânce alții, și plec chiar acum, fără să mai pierd timp; dar, din dragostea ce v-o port și în numele vechii datorii de recunoștință care mă leagă de dumneavoastră, dați-mi voie să-mi descarc puțin inima. Drumul pe care a apucat înălțimea-voastră e drumul care duce la ruină. O să vă pierdeți curând creditul și-o să ajungeți la faliment.

Lăsați-vă de joc, de toate obiceiurile rele, țineți-vă de negustoria dumneavoastră, de familie și purtați-vă cu înțelepciune. Cuvinte puține, dar cumpătate, spuse de un om din popor, din toată inima; dac-o să le ascultați, o să vă meargă ceva mai bine. (*Iese.*)

SCENA 12

EUGENIO, *singur, apoi* LISAURA, *la fereastră*

EUGENIO: Nu zice rău... mărturisesc că nu zice rău! Nevasta mea, săraca de ea, ce-o fi zicând oare? Noaptea asta nici nu m-a văzut; și cine știe ce gânduri negre și-a mai făcut? Când nu-și văd bărbatul acasă, femeile se gândesc la o mie de lucruri, unul mai negru ca altul. S-o fi gândit c-am umblat cu alte femei, c-am căzut în vreun canal sau c-am fugit din pricina datoriilor. Știu că oftează din dragoste pentru mine; o iubesc și eu, dar îmi place să fiu liber. Văd însă că libertatea asta a mea îmi aduce mai mult rău decât bine, și dacă aș face cum zice nevastă-mea, mi-ar merge și mie mai bine. Trebuie să-mi vină odată mintea la cap! Vai, dar de câte ori n-am spus așa! (*O vede pe Lisaura la fereastră. Aparte.*) Pe Dumnezeul meu! Ce aer nobil! Mi-e teamă că aveau dreptate să vorbească de ușița cu pricina! (*Către Lisaura.*) Stăpâna mea preaonorată.

LISAURA: Slugă preaplecată.

EUGENIO: E mult de când v-ați sculat, doamnă?

LISAURA: În clipa asta.

EUGENIO: V-ați băut cafeaua?

LISAURA: E încă devreme. N-am băut-o.

EUGENIO: Porunciți să v-o aduc eu?

LISAURA: Vă sunt îndatorată, dar nu vă obosiți.

EUGENIO: Deloc... Se poate? Băieți, duceți-i doamnei cafea, ciocolată și tot ce-o mai dori, plătesc eu!

LISAURA: Mulțumesc, mulțumesc, cafeaua și ciocolata mi le fac acasă.

EUGENIO: Aveți ciocolată bună?

LISAURA: Drept să spun, foarte bună.

EUGENIO: Știți s-o faceți?

LISAURA: Slujnica mea își dă toată silința.

EUGENIO: Să vin eu s-o amestec?

LISAURA: N-are rost să vă osteniți.

EUGENIO: Dacă-mi îngăduiți, am să vin s-o beau cu dumneavoastră.

LISAURA: Nu e pentru dumneavoastră, domnule.

EUGENIO: Eu primesc, totuși... Hai, deschideți, să stăm un ceas împreună.

LISAURA: Iertați-mă, dar nu deschid așa ușor.

EUGENIO: Ei, ia spuneți-mi, vreți să intru pe ușa din dos?

LISAURA: Cine vine la mine, intră pe ușa din față.

EUGENIO: Hai, deschideți-mi, să nu facem scene.

LISAURA: Domnule Eugenio, spuneți-mi, vă rog, l-ați văzut pe contele Leandro?

EUGENIO: Mai bine nu l-aș fi văzut!

LISAURA: Ați jucat cu el azi-noapte?

EUGENIO: Din păcate! Dar de ce să audă toată lumea ce vorbim? Deschideți și vă spun tot.

LISAURA: V-am spus, domnule: nu deschid nimănui.

EUGENIO: Aveți poate nevoie de permisiunea domnului conte? Mă duc să-l chem.

LISAURA: Dacă-l caut pe domnul conte, înseamnă că am motiv s-o fac.

EUGENIO: Vă servesc numaidecât. E aici în local și doarme.

LISAURA: Dacă doarme, lăsați-l să doarmă.

SCENA 13

LEANDRO, *din tripou, și cei de mai înainte*

LEANDRO: Nu dorm, nu, nu dorm... Sunt aici și-mi stă mintea-n loc de îndrăzneala domnului Eugenio!

EUGENIO: Ce spuneți de purtarea nepotrivită a doamnei? Nu vrea să-mi deschidă ușa!

LEANDRO: Dar cine crezi dumneata că este doamna?

EUGENIO: După câte spune don Marzio, toată ziua du-te-vino...

LEANDRO: Mint și don Marzio, și cine-l crede.

EUGENIO: Bine, n-o fi așa; dar prin mijlocirea dumitale n-aș putea avea plăcerea s-o salut?

LEANDRO: Ai face mai bine să-mi dai cei treizeci de țechini!

EUGENIO: Am să ți-i dau. Când pierzi pe datorie, ai timp, ca să plătești, douăzeci și patru de ore.

LEANDRO: Vedeți, doamnă Lisaura? Ăștia sunt pricopsiții care-și dau aere de oameni cinstiți! N-au un ban și vor să facă pe curtezanii.

EUGENIO: Tinerii de felul meu, dragă domnule conte, nu promit nimic înainte de-a fi siguri că se vor ține de cuvânt. Dacă mi-ar fi deschis, nu și-ar fi pierdut vremea, iar dumneata n-ai fi rămas aici, jos, cu neîncrederea dumitale. Poftim banii! Poftim cei treizeci de țechini și să știi că un om ca mine, când nu are, găsește. Ia-ți banii și învață să vorbești cu oamenii de felul meu! (*Se duce și se așază în cafenea.*)

LEANDRO (*aparte*): Mi-a plătit; acuma zică ce-o vrea, nu-mi mai pasă! (*Lisaurei.*) Deschide!

LISAURA: Unde-ai stat toată noaptea?

LEANDRO: Deschide!

LISAURA: Du-te dracului!

LEANDRO: Deschide! (*Varsă țechinii în pălărie, ca să-i vadă Lisaura.*)

LISAURA: De data asta îți deschid. (*Se retrage și deschide.*)

LEANDRO: Îmi face cinstea fiindcă i-au făcut cu ochiul țechinii ăștia frumoși! (*Intră în casă.*)

EUGENIO: El da, și eu nu? Îi arăt eu ei, să nu-mi zică mie pe nume dacă nu!

SCENA 14

PLACIDA, *în veșmânt de pelerinaj, și* EUGENIO

PLACIDA: Fie-vă milă de-o biată ființă care-a pornit în pelerinaj...

EUGENIO (*aparte*): Ia te uită, acum e moda pelerinajelor.

PLACIDA: Domnule, pentru numele lui Dumnezeu, ajutați-mă cu ceva!

EUGENIO: Ce înseamnă asta? Te-ai îmbrăcat în veșmânt de pelerinaj ca să te distrezi, sau ca să ai o scuză?

PLACIDA: Nici de una, nici de alta.

EUGENIO: Atunci de ce cutreieri lumea?

PLACIDA: De nevoie.

EUGENIO: Nevoie de ce?

PLACIDA: De toate.

EUGENIO: Şi de companie?

PLACIDA: De asta n-aş fi avut eu nevoie, dacă nu m-ar fi lăsat bărbatul.

EUGENIO: Veşnicul cântec; m-a lăsat bărbatul. De unde eşti?

PLACIDA: Din Piemont.

EUGENIO: Dar bărbatul dumitale?

PLACIDA: Tot din Piemont.

EUGENIO: Ce făcea acasă la el?

PLACIDA: Ţinea socotelile la un negustor.

EUGENIO: Şi de ce-a plecat?

PLACIDA: Fiindcă nu-i plăcea să muncească.

EUGENIO: Asta e o boală pe care am avut-o şi eu şi nu m-am lecuit încă.

PLACIDA: Domnule, vă rog, ajutaţi-mă! Chiar acum am ajuns la Veneţia. Nu ştiu unde să mă duc, nu cunosc pe nimeni, n-am bani, sunt disperată.

EUGENIO: De ce-ai venit la Veneţia?

PLACIDA: Să-l caut pe ticălosul ăla de bărbatu-meu.

EUGENIO: Cum îl cheamă?

PLACIDA: Flaminio Ardenti.

EUGENIO: N-am auzit niciodată de numele ăsta.

PLACIDA: Mi-e teamă că şi l-a schimbat.

EUGENIO: Dă o raită prin oraş şi s-ar putea să-l găseşti, dacă-i aici.

PLACIDA: Fuge, dacă mă vede.

EUGENIO: Uite ce-ar trebui să faci: suntem în carnaval, pune-ţi o mască, aşa ai putea să-l găseşti mai uşor.

PLACIDA: Dar cum să fac treaba asta dacă n-am pe nimeni care să mă ajute? Nu ştiu nici măcar unde să trag.

EUGENIO (*aparte*): Am înţeles. Mai c-aş pleca şi eu în pelerinaj. (*Către Placida.*) Dacă vrei, aici e un han bun.

PLACIDA: Cu ce curaj să mă duc la han, dacă n-am nici cu ce să-mi plătesc dormitul?

EUGENIO: Draga mea, dacă vrei o jumătate de ducat, pot să ţi-l dau eu. (*Aparte.*) Tot ce mi-a rămas de la joc.

PLACIDA: Mulţumesc pentru milostenie, dar mai mult decât de jumătatea de ducat, mai mult decât de bani aş avea nevoie de sprijinul dumneavoastră.

EUGENIO (*aparte*): Nu vrea jumătate de ducat, vrea mai mult...

SCENA 15

DON MARZIO, *de la bărbier, şi cei de mai sus*

DON MARZIO (*aparte*): Eugenio cu o femeie în veşmânt de pelerinaj! Trebuie să fie ceva la mijloc! (*Se aşază la cafenea, uitându-se la femeie cu* lorgnon-*ul*.)

PLACIDA: Fie-vă milă, mergeţi cu mine la han şi prezentaţi-mă stăpânului, ca să nu se poarte urât cu mine şi să nu mă gonească văzându-mă singură.

EUGENIO: Bucuros. Merg cu dumneata. Hangiul mă cunoaşte şi, din respect pentru mine, cred că va fi cât se poate de cuviincios.

DON MARZIO (*aparte, privind-o de la distanţă cu* lorgnon-*ul*): Mi se pare c-am mai văzut-o.

PLACIDA: Vă rămân veşnic îndatorată.

EUGENIO: Când pot, fac bine tuturor. Dacă nu-ţi găseşti bărbatul, am să te ajut eu. Am suflet bun.

DON MARZIO (*aparte*): Ce n-aş da să aud ce vorbesc!

PLACIDA: Dragă domnule, mă liniştiţi cu făgăduielile dumneavoastră curtenitoare, dar n-aş vrea ca mila unui tânăr ca dumneavoastră faţă de o femeie care nu-i încă bătrână să fie greşit înţeleasă.

EUGENIO: Iată care e părerea mea, doamnă: dacă toţi oamenii şi-ar lua asemenea măsuri de prevedere, nimeni n-ar mai putea să facă opere de milostenie. Dacă bârfa se întemeiază pe aparenţa răului, vina bârfitorului e mai mică; dar dacă oamenii răi îşi găsesc motiv de bănuială într-o faptă bună sau făcută fără nici un gând, toată vina e a lor, şi ea nu scade meritul celui care a făcut-o. Mărturisesc că sunt şi eu om de lume, dar în acelaşi timp mă pot lăuda că sunt om cuviincios şi onorabil.

PLACIDA: Sentimentele unui suflet cinstit, nobil şi generos.

DON MARZIO (*lui Eugenio*): Prietene, cine e străina asta frumoasă?

EUGENIO (*aparte*): Iar vrea să-şi bage nasul peste tot. (*Către Placida.*) Să mergem la han.

PLACIDA: Vă urmez. (*Intră în han cu Eugenio.*)

SCENA 16

DON MARZIO, *apoi* EUGENIO *din han*

DON MARZIO: Oh, iubitul nostru domn Eugenio! Se pricepe la toate, chiar și când e vorba de-o femeie plecată în pelerinaj! Cu siguranță că asta e aia de anul trecut. Aș pune rămășag că e aia care venea în fiecare seara la cafenea să ceară de pomană. Numai că eu nu i-am dat niciodată nimic. N-am cine știe ce bani și vreau să-i cheltuiesc cu socoteală. Băieți, nu s-a întors Trappola? N-a adus înapoi cerceii pe care mi i-a lăsat în gaj domnul Eugenio pentru zece țechini?

EUGENIO: Ce tot spune despre mine?

DON MARZIO: Bravo! Cu femeia plecată în pelerinaj!

EUGENIO: Nu poate ajuta omul o biată făptură aflată în nevoie?

DON MARZIO: Ba da, faci foarte bine. Nenorocita! De anul trecut și până acum n-a găsit pe nimeni să-i dea adăpost?

EUGENIO: Cum de anul trecut? O cunoști?

DON MARZIO: Dacă o cunosc? Și încă cum! E-adevărat că am vederea scurtă, dar mă ajută memoria.

EUGENIO: Spune-mi, prietene, cine e?

DON MARZIO: E una care venea anul trecut aici, la cafenea, în fiecare seară, să păcălească pe unul și pe altul.

EUGENIO: Dar ea spune că n-a mai fost niciodată în Veneția!

DON MARZIO: Și dumneata crezi? Prost mai ești!

EUGENIO: Cea de anul trecut de unde era?

DON MARZIO: Din Milano.

EUGENIO: Asta e piemonteză.

DON MARZIO: A, da, așa e, era din Piemont.

EUGENIO: E soția unui anume Flaminio Ardenti.

DON MARZIO: Și anul trecut ducea după ea unul care zicea că e bărbatul ei.

EUGENIO: Acum n-are pe nimeni.

DON MARZIO: Așa e viața ăstora, schimbă unul pe lună!

EUGENIO: Dar cum poți spune că e aceeași?

DON MARZIO: Dac-o cunosc!

EUGENIO: Ai văzut-o bine?

DON MARZIO: *Lorgnon-ul* meu nu dă greș; și pe urmă am auzit-o vorbind.

EUGENIO: Cum o chema pe cea de anul trecut?

DON MARZIO: Numele nu mi-l aduc aminte.

EUGENIO: Pe asta o cheamă Placida.

DON MARZIO: Întocmai, Placida o chema!

EUGENIO: Dac-aş fi sigur, i-aş zice câteva...

DON MARZIO: Când spun eu un lucru, poţi să-l crezi. Asta e o pelerină care dă ea găzduire, în loc să caute gazdă.

EUGENIO: Aşteaptă-mă, că mă întorc. (*Aparte.*) Vreau să ştiu adevărul! (*Intră în han.*)

SCENA 17

DON MARZIO, *apoi* VITTORIA, *mascată*

DON MARZIO: Ea e. Nu poate fi alta: aerul, statura, chiar şi îmbrăcămintea mi se par aceleaşi. N-am văzut-o bine la faţă, dar ea e, fără discuţie; şi-apoi, când m-a văzut, s-a şi ascuns în han.

VITTORIA: Plecăciune, don Marzio... (*Îşi scoate masca.*)

DON MARZIO: O, stimată doamnă, sluga dumneavoastră...

VITTORIA: Nu l-aţi văzut, din întâmplare, pe soţul meu?

DON MARZIO: Ba da, doamnă, l-am văzut.

VITTORIA: Mi-aţi putea spune unde se află acum?

DON MARZIO: Ştiu foarte bine unde se află.

VITTORIA: Vă implor, spuneţi-mi!

DON MARZIO: Ascultaţi! (*O trage la o parte.*) E aici, în hanul ăsta, cu o femeie în manta de pelerinaj, una nostimă rău.

VITTORIA: De când e cu ea?

DON MARZIO: Chiar în clipa asta a picat aici; a văzut-o, a plăcut-o şi a intrat numaidecât cu ea în han.

VITTORIA: Om fără minte! Vrea să se facă de râsul lumii!

DON MARZIO: Cred că l-aţi aşteptat mult şi bine în noaptea asta!

VITTORIA: Mi-era grijă să nu i se fi întâmplat cine ştie ce nenorocire.

DON MARZIO: Dar ce, nu e nenorocire să pierzi o sută de ţechini bani gheaţă şi treizeci pe datorie?

VITTORIA: A pierdut toţi banii ăştia?

DON MARZIO: Da! A pierdut el şi altele! Dacă toată ziua şi toată noaptea joacă ca un descreierat!

VITTORIA (*aparte*): Vai de păcatele mele! Simt că plesnește inima-n mine!

DON MARZIO: Acum va trebui să dea pe mai nimica bucățica aia de postav pe care-o mai are, și-apoi gata.

VITTORIA: Sper că nu s-a ruinat încă!

DON MARZIO: Dacă și-a amanetat totul!

VITTORIA: Iertați-mă, dar nu-i adevărat.

DON MARZIO: Mie-mi spuneți?

VITTORIA: Eu ar trebui să știu mai bine ca dumneavoastră.

DON MARZIO: Dacă mi-a dat mie în gaj... Gata! Sunt un om de onoare, nu vreau să spun mai mult.

VITTORIA: Spuneți-mi, vă rog, ce-a amanetat? S-ar putea să nu știu.

DON MARZIO: Ei, lasă, c-aveți o mândrețe de bărbat.

VITTORIA: Îmi spuneți ce-a pus în gaj?

DON MARZIO: Sunt om de onoare și nu spun nimic!

SCENA 18

TRAPPOLA, *cu cutia cu cerceii, și cei de mai înainte*

TRAPPOLA: Ei, am sosit... Giuvaergiul a zis... (*Aparte.*) Vai! Ce văd? Nevasta domnului Eugenio! Nu vreau să mă audă.

DON MARZIO (*încet, lui Trappola*): Ei, ce-a zis giuvaergiul?

TRAPPOLA (*încet, lui don Marzio*): A zis c-or fi costat ei mai mult de zece țechini, dar el nu i-ar lua pe atâta.

DON MARZIO (*către Trappola*): Va să zică nu sunt acoperit?

TRAPPOLA (*lui don Marzio*): Mă tem că nu.

DON MARZIO (*către Vittoria*): Vedeți ce pungășii face bărbatul dumneavoastră? Îmi dă cerceii ăștia zălog pentru zece țechini, și ei nu fac nici șase.

VITTORIA: Ăștia sunt cerceii mei.

DON MARZIO: Dați-mi zece țechini și vi-i dau.

VITTORIA: Fac mai mult de treizeci.

DON MARZIO: Ei, treizeci de cepe degerate! Parcă n-ați ști.

VITTORIA: Păstrați-i până mâine și vă găsesc cu zece țechini.

DON MARZIO: Până mâine? Nu vă bateți joc de mine! Mă duc să-i arăt tuturor giuvaergiilor din Veneția.

VITTORIA: Cel puțin nu spuneți că sunt ai mei, să nu mă fac de râs.

DON MARZIO: Ce-mi pasă mie că vă faceți de râs? Cine nu vrea să se știe, să nu amaneteze! (*Iese.*)

SCENA 19

VITTORIA *și* TRAPPOLA

VITTORIA: Ce gură spartă! Și ce prost-crescut! Trappola, unde ți-e stăpânul?

TRAPPOLA: Nu știu, acum am venit.

VITTORIA: Va să zică bărbatul meu a jucat toată noaptea?

TRAPPOLA: Unde l-am lăsat aseară, acolo l-am găsit și azi-dimineață.

VITTORIA: Blestemată patimă! Și a pierdut o sută treizeci de țechini?

TRAPPOLA: Așa se zice.

VITTORIA: Ticălos joc! Și acum își pierde vremea cu o străină, nu?

TRAPPOLA: Da, doamnă, trebuie să fie cu ea. L-am văzut de multe ori dându-i târcoale; s-o fi dus în casă.

VITTORIA: Mi s-a spus că străina asta abia a venit.

TRAPPOLA: Nu, doamnă, să tot fie o lună de când a venit.

VITTORIA: Nu e vorba de-o pelerină?

TRAPPOLA: La naiba, pelerină! Ați greșit, se termină tot în „ină", dar e balerină.

VITTORIA: Și stă aici la han?

TRAPPOLA: Nu, doamnă, stă aici, în casa asta. (*Arată casa.*)

VITTORIA: Aici? Dar don Marzio mi-a spus că e la han c-o pelerină!

TRAPPOLA: Asta-i bună! Mai e și-o pelerină?

VITTORIA: Pe lângă pelerină mai e și-o balerină? Una aici, și alta colo?

TRAPPOLA: Da, doamnă, o fi vrând să navigheze mereu cu vântul în pupa. După cum suflă vântul: de la miazănoapte, sau de la miazăzi.

VITTORIA: Și o să ducă mereu viața asta? Un bărbat ca el, cu mintea și priceperea lui, să-și piardă vremea cu ticăloșii, să-și toace averea și să-și ducă de râpă casa? Și eu să rabd? Să mă las batjocorită fără să spun nimic? Ei, oi fi eu bună, dar proastă nu sunt! Nu vreau ca din pricina tăcerii mele să continue cu prostiile! Am să vorbesc. Am să-i spun ce cred, şi dacă vorbele nu folosesc, am să recurg la judecată.

TRAPPOLA: Aşa e, aveţi dreptate. Uitaţi-l că vine de la han.

VITTORIA: Prietene, lasă-mă singură.

TRAPPOLA: Poftiţi! Faceţi cum vreţi! (*Intră în prăvălie.*)

SCENA 20

VITTORIA, *apoi* EUGENIO, *care vine de la han*

VITTORIA: Ca să-i fie surpriza şi mai mare, am să-mi pun masca. (*Se maschează.*)

EUGENIO: Nu ştiu ce să cred: ea neagă, şi el se ţine tare. Ştiu că don Marzio are o limbă păcătoasă, dar nici pe femeile astea care umblă singure nu le poţi crede. O măscuţă? Aşa de dimineaţă? Eşti mută? Vrei o cafea? Vrei ceva? Porunceşte!

VITTORIA (*îşi scoate masca*): N-am nevoie de cafea, ci de pâine.

EUGENIO: Cum! Ce cauţi aici?

VITTORIA: M-a împins deznădejdea.

EUGENIO: Ce înseamnă asta? La ora asta, mascată?

VITTORIA: Te miri, nu? Frumoasă pierdere de vreme! Mascată la ora asta!

EUGENIO: Du-te imediat acasă!

VITTORIA: Eu să mă duc acasă, şi tu să rămâi să te distrezi!

EUGENIO: Tu te duci acasă, şi eu rămân unde-mi place.

VITTORIA: Frumoasă viaţă, domnule soţ!

EUGENIO: Mai puţină flecăreală, doamnă, şi du-te acasă, că e mai bine.

VITTORIA: Da, mă duc acasă, dar acasă la mine, nu acasă la tine.

EUGENIO: Adică unde?

VITTORIA: La tata, care e scârbit de felul în care te porţi cu mine şi va şti să-ţi ceară socoteală şi pentru purtarea ta, şi pentru zestrea mea.

EUGENIO: Bravo, doamnă, bravo! Asta e marea dragoste pe care mi-o porţi, asta e grija pe care-o ai faţă de mine şi de bunul meu nume?!

VITTORIA: Am auzit eu spunându-se că neomenia ucide dragostea. Cât am suferit, cât am plâns, dar acum nu mai pot.

EUGENIO: La urma urmei, ce ţi-am făcut?

VITTORIA: Toată noaptea la cărţi.

EUGENIO: Cine ţi-a spus c-am jucat?

VITTORIA: Mi-a spus don Marzio c-ai pierdut o sută de ţechini bani gheaţă şi treizeci pe datorie.

EUGENIO: Nu-l crede, nu-i adevărat.

VITTORIA: Şi pe urmă te-ai mai şi dus la han cu pelerina.

EUGENIO: Asta cine ţi-a mai spus-o?

VITTORIA: Don Marzio.

EUGENIO (*aparte*): Fir-ai al dracului să fii! (*Către Vittoria.*) Crede-mă, nu-i adevărat!...

VITTORIA: Şi pe deasupra ai amanetat şi lucrurile mele; să-mi iei o pereche de cercei şi să nu-mi spui nimic? Să faci asemenea lucruri unei soţii iubitoare, cuviincioase şi cinstite ca mine?

EUGENIO: Cum ai aflat de cercei?

VITTORIA: Mi-a spus don Marzio.

EUGENIO: Ah, i-aş smulge limba din gură!

VITTORIA: Acum o spune don Marzio, dar or s-o spună toţi, că mâine poimâine ai să fii ruinat, iar eu vreau să-mi pun zestrea la adăpost mai înainte de-a se întâmpla aşa ceva.

EUGENIO: Vittoria, dacă m-ai iubi, n-ai vorbi aşa.

VITTORIA: Te iubesc chiar prea mult... Dacă nu te-aş fi iubit atâta, ar fi fost mai bine pentru mine.

EUGENIO: Vrei să pleci la tatăl tău?

VITTORIA: Da, sigur că vreau.

EUGENIO: Nu vrei să mai stai cu mine?

VITTORIA: Am să stau când o să-ţi vină mintea la cap.

EUGENIO (*enervat*): Oh, deşteapta lumii, nu mă mai pisa atâta!

VITTORIA: Taci, să nu facem scene pe stradă!

EUGENIO: Dacă ai ţine la bunul tău nume, n-ai veni să te iei la ceartă cu bărbatul tău într-o cafenea.

VITTORIA: N-avea grijă, n-am să mai vin.

EUGENIO: Haide, pleacă de-aici!

VITTORIA: Plec, te ascult, fiindcă o soție cinstită trebuie să asculte chiar și de un soț nechibzuit. Poate c-ai să oftezi după mine când n-ai să mă mai poți vedea. Şi poate c-ai să-ți strigi pe nume soția iubită când n-are să-ți mai poată răspunde şi nici n-are să te mai poată ajuta. De dragostea mea n-ai de ce te plânge. Am făcut tot ce putea face o femeie îndrăgostită de bărbatul ei. Mi-ai răspuns cu nerecunoştință; dar nu-i nimic. Am să te plâng de departe, dar n-am să mai fiu mereu jignită de purtările tale. Am să te iubesc mereu, dar n-ai să mă mai vezi niciodată. (*Iese.*)

EUGENIO: Biata femeie! M-a înduioşat. O spune, dar nu e în stare s-o facă. Am s-o urmez de la distanță şi am s-o iau cu binele. Dacă-şi ia zestrea, sunt ruinat. Dar n-are inima să facă una ca asta. Când nevasta e înfuriată, o mai giugiuleşti puțin și i-a trecut. (*Iese.*)

ACTUL II

SCENA 1

RIDOLFO, *din stradă, apoi* TRAPPOLA, *din fundul prăvăliei*

RIDOLFO: Ei, băieţi, unde sunteţi?

TRAPPOLA: Aici, stăpâne!

RIDOLFO: Lăsaţi prăvălia singură, ai?

TRAPPOLA: Eram aici, cu ochiul atent şi urechea trează. Şi-apoi ce-aţi vrea să fure? După tejghea nu intră nimeni.

RIDOLFO: Pot să fure ceşcuţele. Îi ştiu eu pe unii care-şi fac colecţie de ceşcuţe, şterpelindu-le una câte una de pe la negustori.

TRAPPOLA: Ca ăia care se duc pe la recepţii numai ca să-şi facă provizii de ceşti şi farfurioare.

RIDOLFO: Domnul Eugenio a plecat?

TRAPPOLA: Vai, dac-aţi şti! A venit nevastă-sa. Şi ce plânsete, şi ce vaiete! Barbarule, trădătorule, hainule! Când drăgăstoasă, când mânioasă. A spus atâtea, că l-a înduioşat.

RIDOLFO: Şi unde s-a dus?

TRAPPOLA: Ce întrebare! Azi-noapte n-a fost acasă, nevastă-sa a venit să-l caute, şi mai întrebaţi unde s-a dus?

RIDOLFO: N-a lăsat nici o vorbă?

TRAPPOLA: S-a întors pe uşa din dos şi mi-a spus să aveţi grijă de postav, pentru că n-are nici un ban.

RIDOLFO: Am vândut amândouă bucăţile de postav cu treisprezece lire cotul. Şi am luat toţi banii, dar nu vreau să ştie. Nu vreau să-i dau toţi odată, pentru că, dacă pune mâna pe ei, într-o zi îi dă gata!

TRAPPOLA: Când o să afle c-ați luat banii, o să-i vrea numaidecât.

RIDOLFO: N-am să-i spun că i-am luat. Am să-i dau cât îi trebuie, și restul cu socoteală.

TRAPPOLA: Uitați-l că vine. *Lupus est in fabula.*[2]

RIDOLFO: Ce înseamnă latineasca asta?

TRAPPOLA: Înseamnă: Lupul e în papură.[3] (*Intră în prăvălie râzând.*)

RIDOLFO: Caraghios mai e și ăsta! Vrea să vorbească latinește și el nici limba lui n-o știe!

SCENA 2

RIDOLFO *și* EUGENIO

EUGENIO: Ei, prietene Ridolfo, ai făcut ceva?

RIDOLFO: Am făcut.

EUGENIO: Știu c-ai luat bucățile de postav; mi-a spus băiatul. Le-ai vândut?

RIDOLFO: Le-am vândut.

EUGENIO: Cu cât?

RIDOLFO: Cu treisprezece lire cotul.

EUGENIO: Sunt mulțumit. Și banii?

RIDOLFO: O parte în mână, o parte mai târziu.

EUGENIO: Vai de mine! Câți în mână?

RIDOLFO: Patruzeci de țechini.

EUGENIO: Ei, nu-i rău nici atât. Dă-mi-i, că pică la țanc.

RIDOLFO: Încet, domnule Eugenio. Înălțimea-voastră știe doar că i-am împrumutat treizeci de țechini.

EUGENIO: Bine, îi iei când o să ți se dea restul.

RIDOLFO: Mă iertați, dar asta nu-i cinstit din partea dumneavoastră. Știți cât de repede v-am servit, de bunăvoie și fără nici un interes, și acuma vreți să mă lăsați s-aștept? Am și eu nevoie de banii mei.

EUGENIO: Da, ai dreptate. Iartă-mă, ai dreptate. Ține-ți treizeci de țechini și dă-mi mie zece.

RIDOLFO: Cu ăștia zece țechini nu vreți să-l plătiți pe don Marzio? Nu vreți să scăpați odată de diavolul ăsta care vă chinuie?

EUGENIO: Are gaj la mână, o s-aștepte.

RIDOLFO: Aşa de puţin vă preţuiţi înălţimea-voastră bunul renume? Să vă lăsaţi terfelit de gura unui flecar? De unul care face servicii numai ca să se laude că le-a făcut şi care n-are altă plăcere decât să arunce cu noroi în oamenii cinstiţi?

EUGENIO: Adevărat, trebuie să-i plătesc. Dar să rămân fără un ban? Ce termen i-ai dat cumpărătorului?

RIDOLFO: Câţi bani v-ar trebui?

EUGENIO: Ştiu eu? Zece sau doisprezece ţechini.

RIDOLFO: Vă servesc numaidecât, poftiţi zece ţechini, iar când vine don Marzio răscumpăr cerceii.

EUGENIO: Şi ăştia zece ţechini în ce condiţii mi-i dai?

RIDOLFO: Luaţi-i şi gata. Când o veni vremea, ne socotim noi.

EUGENIO: Şi restul de la postav când îl luăm?

RIDOLFO: Nu vă mai gândiţi la el, cheltuiţi banii ăştia şi-apoi mai găsim noi... numai să-i cheltuiţi cum trebuie, să nu-i aruncaţi pe fereastră!

EUGENIO: Da, prietene, îţi rămân îndatorat, şi păstrează-ţi ceea ce ţi se cuvine din banii de pe postav.

RIDOLFO: Mă miră că vorbiţi aşa... Eu sunt cafegiu, nu samsar. Iar dacă fac un serviciu unui prieten, nu-l fac din interes. Fiecare om are datoria să-l ajute pe celălalt atunci când poate, şi eu în primul rând am datoria să vă ajut, drept recunoştinţă pentru binele pe care mi l-a făcut tatăl dumneavoastră. Mă socotesc răsplătit îndeajuns dacă banii ăştia, căpătaţi pe cale cinstită, vor fi cheltuiţi în folosul casei dumneavoastră, spre cinstea şi respectul persoanei dumneavoastră.

EUGENIO: Eşti un om tare îndatoritor şi cumsecade; păcat numai că ai asemenea meserie; ţi s-ar cuveni o situaţie mai bună şi o avere mai mare.

RIDOLFO: Mă mulţumesc cu ce mi-a dăruit Cerul şi nu mi-aş schimba situaţia cu mulţi alţii care au o faţadă mult mai arătoasă, dar cheag mai de loc. Mie, la rangul meu, nu-mi lipseşte nimic. Am o meserie cinstită, din breasla meşteşugarilor, o meserie curată, demnă şi la locul ei. O meserie care ajunge să placă tuturor oamenilor atunci când e făcută cu demnitate şi cuviinţă. O meserie care a devenit necesară pentru prestigiul oricărui oraş, pentru sănătatea oamenilor şi pentru distracţia cinstită a celor care vor să se odihnească o clipă. (*Intră, în prăvălie.*)

EUGENIO: Iată un om care știe ce vrea. N-aș vrea totuși să se spună că e prea deștept. De fapt, pentru un cafegiu, s-ar părea că spune prea multe, dar în toate meseriile există oameni capabili și cinstiți. La urma urmei, nu vorbește nici de filozofie, nici de matematică... vorbește ca un om cu judecată... De-ar da Dumnezeu să am și eu atâta câtă are el!

SCENA 3

CONTELE LEANDRO,
ieșind din casa Lisaurei, și EUGENIO

LEANDRO: Domnule Eugenio, uite banii dumitale, sunt toți aici, în punga asta; dacă vrei să ți-i dau înapoi, să mergem.

EUGENIO: Nu mai joc... n-am pic de noroc.

LEANDRO: Nu știi proverbul: o dată aleargă câinele, altă dată iepurele?

EUGENIO: Numai că eu sunt mereu iepurele, și dumneata mereu câinele.

LEANDRO: Mi-e un somn de nu te văd. Nici n-am să pot ține cărțile în mână, dar patima asta blestemată mă face să nu-mi pese dacă pierd, numai să joc.

EUGENIO: Și mie mi-e somn. Azi nu mai joc în nici un caz.

LEANDRO: Nu-i nimic dacă n-ai bani, mi-e de-ajuns cuvântul dumitale.

EUGENIO: Crezi că n-am bani? (*Arătă punga cu cei zece țechini.*) Am aici zece țechini, dar nu vreau să joc.

LEANDRO: Să jucăm măcar pe-o ciocolată.

EUGENIO: N-am chef.

LEANDRO: Pe-o ciocolată, te rog.

EUGENIO: Dar dacă-ți spun...

LEANDRO: Numai pe-o ciocolată, și cine-o vrea să joace pe mai mult, pierde un ducat.

EUGENIO: Fie, pe-o ciocolată, haide. (*Aparte.*) Tot nu mă vede Ridolfo.

LEANDRO: S-a prins mierla-n laț! (*Intră cu Eugenio în tripou.*)

SCENA 4

DON MARZIO, *apoi* RIDOLFO, *din prăvălie*

DON MARZIO: Toţi giuvaergiii spun că nu merită zece ţechini. Toţi se minunează că Eugenio m-a tras pe sfoară. Nu poţi să mai faci un bine. Nu mai dau nimănui un ban să-l văd crăpând. Unde dracu' o mai fi şi ăsta? S-o fi ascuns, ca să nu-mi plătească!

RIDOLFO: Domnule, sunt la dumneavoastră cerceii domnului Eugenio?

DON MARZIO: Uite-i! Splendorile astea de cercei care nu fac nici cât o ceapă degerată; m-a tras pe sfoară. A fugit, derbedeul, ca să nu-mi plătească. E falit, e falit!

RIDOLFO: Iată banii, domnule, şi nu mai faceţi gălăgie; aveţi aici zece ţechini, aşa că daţi-mi, vă rog, cerceii.

DON MARZIO (*se uită la bani cu* lorgnon-*ul*): Sunt ţechini adevăraţi?

RIDOLFO: Eu zic că da... şi, dacă nu, aici mă găsiţi.

DON MARZIO: Îi dai de la dumneata?

RIDOLFO: Eu n-am nici un amestec, sunt banii domnului Eugenio.

DON MARZIO: Cum de i-a găsit?

RIDOLFO: Nu sunt la curent cu afacerile dumnealui.

DON MARZIO: I-a câştigat la cărţi?

RIDOLFO: V-am spus că nu ştiu.

DON MARZIO: Ah, dacă stau şi mă gândesc, trebuie să fi vândut postavul. Da, da, a vândut postavul, i l-a vândut jupân Pandolfo.

RIDOLFO: Fie ca dumneavoastră; luaţi banii şi daţi-mi, vă rog, cerceii.

DON MARZIO: Ţi i-a dat domnul Eugenio, sau ţi i-a dat Pandolfo?

RIDOLFO: Oh, că vorbă lungă mai sunteţi! Îi vreţi, sau nu-i vreţi?

DON MARZIO: Dă-i încoa, dă-i încoa... Săracul postav! L-o fi dat pe nimica toată!

RIDOLFO: Îmi daţi cerceii?

DON MARZIO: Trebuie să-i duci lui?

RIDOLFO: Lui!

DON MARZIO: Lui sau nevestei-sii?

RIDOLFO (*cu nerăbdare*): Lui sau nevestei-sii.

DON MARZIO: El unde-i?

RIDOLFO: Nu știu.

DON MARZIO: Va să zică îi duci nevesti-si?

RIDOLFO: Îi duc nevesti-si.

DON MARZIO: Merg și eu.

RIDOLFO: Dați-mi-i mie și gata. Sunt un om de onoare.

DON MARZIO: Să mergem, să mergem să-i ducem nevesti-si. (*Pornește.*)

RIDOLFO: Știu să merg și singur.

DON MARZIO: Vreau să-i fac chiar eu serviciul ăsta. Să mergem, să mergem. (*Iese.*)

RIDOLFO: Când vrea ceva, n-o mai scoți la capăt cu el! Băieți, aveți grijă de prăvălie! (*Îl urmează.*)

SCENA 5

BĂIEȚII *în prăvălie, și* EUGENIO, *din tripou*

EUGENIO: Blestemată soartă! I-am pierdut pe toți. Pentru o ciocolată am pierdut zece țechini. Dar purtarea lui mă supără mai mult decât pierderea. Să mă momească, să-mi ia toți banii, și apoi să nu mă creadă pe cuvânt? Acuma chiar că sunt jignit... acuma da, m-aș prinde să joc și până mâine. Zică Ridolfo ce-o vrea, trebuie să-mi dea alți bani. Băieți, unde-i stăpânul?

BĂIATUL: A plecat chiar în clipa asta.

EUGENIO: Unde-a plecat?

BĂIATUL: Nu știu, domnule!

EUGENIO: Afurisit om! Unde dracu' s-o fi dus? (*În ușa tripoului.*) Domnule conte, așteaptă-mă, că mă întorc numaidecât. Trebuie să-l găsesc pe blestematul ăsta de Ridolfo. (*Se pregătește să plece.*)

SCENA 6

PANDOLFO, *de pe stradă, și* EUGENIO

PANDOLFO: Încotro, domnule Eugenio, așa înfierbântat?

EUGENIO: L-ai văzut pe Ridolfo?

PANDOLFO: Eu nu.

EUGENIO: N-ai făcut nimic cu postavul?

PANDOLFO: Ba da, am făcut.

EUGENIO: Bravo, ce-ai făcut?

PANDOLFO: Am găsit un cumpărător, dar cu greu! L-au văzut mai bine de zece, dar toţi dau preţ mic.

EUGENIO: Cumpărătorul ăsta cât vrea să dea?

PANDOLFO: Abia l-am înduplecat să-mi dea opt lire pe cot.

EUGENIO: Ce dracu' spui? Opt lire cotul? Ridolfo mi-a vândut două bucăţi cu treisprezece lire.

PANDOLFO: Banii pe loc?

EUGENIO: O parte pe loc, şi restul mai târziu.

PANDOLFO: Frumoasă negustorie! Şi restul mai târziu! Eu vă aduc toţi banii grămadă. Câţi coţi de postav, atâţia ducaţi veneţieni de argint.

EUGENIO (*aparte*): Ridolfo nu mă vede. Vreau bani, sunt jignit...

PANDOLFO: Dacă-l dădeaţi pe datorie, îl vindeam şi cu şaisprezece lire. Dar bani gheaţă, în ziua de azi, când poţi să-i iei, îi iei numaidecât.

EUGENIO: Dar pe mine mă costă zece lire.

PANDOLFO: Ce-are a face dacă pierdeţi două lire la cotul de postav, când aveţi bani ca să vă faceţi interesele şi să răscumpăraţi şi ce-aţi pierdut?

EUGENIO: Nu s-ar putea un preţ mai bun? Să-l dăm cu cât m-a costat?

PANDOLFO: Nu e nădejde nici de o para în plus.

EUGENIO (*aparte*): De nevoie trebuie să fac şi aşa. (*Tare.*) Haide, fă ce-i de făcut!

PANDOLFO: Daţi-mi o hârtie pentru bucăţile alea două de postav, şi în jumătate de oră vă aduc banii.

EUGENIO: Numaidecât. Băieţi, aduceţi-mi de scris!

Băieţii aduc măsuţa cu tot ce trebuie pentru scris.

PANDOLFO: Scrieţi-i omului dumneavoastră de încredere să-mi dea bucăţile de postav pe care le-am însemnat.

EUGENIO: Foarte bine, pentru mine e totuna. (*Scrie.*)

PANDOLFO (*aparte*): Tii, ce haină frumoasă o să-mi fac!

SCENA 7

RIDOLFO, *din stradă, și cei de mai înainte*

RIDOLFO (*aparte*): Domnul Eugenio scrie în înțelegere cu jupân Pandolfo. Nu-mi prea miroase-a bine.

PANDOLFO (*aparte, văzându-l pe Ridolfo*): N-aș vrea să-mi pună ăsta bețe-n roate tocmai acum!

RIDOLFO: Domnule Eugenio, sluga dumneavoastră.

EUGENIO (*continuând să scrie*): Oh, te salut.

RIDOLFO: Afaceri, afaceri, domnule Eugenio? Afaceri?

EUGENIO (*scriind*): O mică afacere.

RIDOLFO: Pot să aflu și eu despre ce-i vorba?

EUGENIO: Vezi ce înseamnă să dai marfa pe datorie? Nu pot să mă bucur de bunul meu; am nevoie de bani și trebuie să arunc pe gârlă alte două bucăți de postav.

PANDOLFO: Nu le aruncați pe gârlă, ci le vindeți așa cum se poate.

RIDOLFO: Cât vă dă pe cot?

EUGENIO: Mi-e și rușine să spun. Opt lire.

PANDOLFO: Dar banii pe loc.

RIDOLFO: Și înălțimea-voastră vrea să-și dea marfa de pomană?

EUGENIO: Dacă nu pot altfel?! Am nevoie de bani.

PANDOLFO: Și nu-i ușor să găsești bani de la o oră la alta.

RIDOLFO (*lui Eugenio*): Cât v-ar trebui?

EUGENIO: Ce? Poți să-mi dai?

PANDOLFO (*aparte*): Să vezi că ăsta îmi strică toate socotelile!

RIDOLFO: Dacă v-ar ajunge șase sau șapte galbeni, i-aș găsi.

EUGENIO: Ei, lasă! Nu mai umbla cu fleacuri! Am nevoie de bani.

PANDOLFO (*aparte*): Slavă domnului!

RIDOLFO: Stați un pic! Cât luați pe cele două bucăți de postav la opt lire cotul?

EUGENIO: Să facem socoteala. Bucățile măsoară șaizeci de coți una; de două ori șaizeci, o sută douăzeci. O sută douăzeci de ducați de argint.

PANDOLFO: Dar mai e și comisionul.

RIDOLFO (*lui Pandolfo*): Cine ia comisionul?

PANDOLFO (*lui Ridolfo*): Eu, domnule, eu.

RIDOLFO: Foarte bine. O sută douăzeci de ducați de argint a opt lire unul câți țechini fac?

EUGENIO: Unsprezece ducați fac patru țechini. De zece ori unsprezece – o sută zece, și încă unsprezece – o sută douăzeci și unu. De patru ori unsprezece, patruzeci și patru. Patruzeci și patru de țechini fără un ducat. Patruzeci și trei de țechini și paisprezece lire, bani venețieni.

PANDOLFO: Să zicem patruzeci de țechini. Mărunțișul merge la comision.

RIDOLFO: Și cei trei țechini tot mărunțiș sunt?

PANDOLFO: Sigur, dar banii pe loc.

EUGENIO: Bine, bine, n-are a face. Sunt ai dumitale.

RIDOLFO (*aparte*): Vai, ce pungaș! (*Tare.*) Să facem acuma socoteala, domnule Eugenio, cât aduc cele două bucăți de postav cu treisprezece lire cotul?

EUGENIO: Oh, aduc mult mai mult.

PANDOLFO: Dar trebuie să aștepte și nu-și poate face interesele.

RIDOLFO: Să facem socoteala.

EUGENIO: O fac acum, cu condeiul. O sută douăzeci de coți, cu treisprezece lire cotul. Trei ori zero: doi ori trei – șase; unu ori trei; unu ori zero; unu ori doi; unu ori unu; total: zero, șase, doi plus trei – cinci; unu. O mie cinci sute șaizeci de lire.

RIDOLFO: Câți țechini fac?

EUGENIO: Îți spun numaidecât. (*Socotește.*) Șaptezeci de țechini și douăzeci de lire.

RIDOLFO: Fără comision.

EUGENIO: Fără comision.

PANDOLFO: Dar să-i aștepte cine știe cât. Nu da vrabia din mână pe cioara din par.

RIDOLFO: Până acum v-am dat: întâi treizeci de țechini, pe urmă zece, fac patruzeci; zece de la cerceii pe care i-am luat îndărăt, fac cincizeci. Va să zică v-am dat până acum cu zece țechini mai mult decât vă dă pe loc, în mână, grămadă, acest preacinstit domn cămătar!

PANDOLFO (*aparte*): Lua-te-ar dracul'!

EUGENIO: E-adevărat, ai dreptate, dar acum am nevoie de bani.

RIDOLFO: Aveți nevoie de bani? Poftiți bani: douăzeci de țechini și douăzeci de lire, atât cât a mai rămas din cei șaptezeci de țechini și douăzeci de lire, costul celor o sută douăzeci de coţi de postav, cu treisprezece lire cotul, fără un ban comision, pe loc, în mână, grămadă, fără pungăşie, fără tragere pe sfoară, fără ticăloşii şi şarlatanii.

EUGENIO: Dacă e aşa, dragă Ridolfo, îţi mulţumesc din toată inima; ba, mai mult, rup hârtia asta. (*Către Pandolfo*) Iar de la dumneata, domnule samsar, nu-mi mai trebuie nimic!

PANDOLFO (*aparte*): Dracu' l-a adus aici! S-a dus haina mea. (*Tare.*) Bine, n-are a face, m-am ostenit de pomană.

EUGENIO: Îmi pare rău că te-ai ostenit atâta.

PANDOLFO: Măcar să beau un rachiu.

EUGENIO: Stai, ia ducatul ăsta. (*Scoate un ducat din punga pe care i-a dat-o Ridolfo.*)

PANDOLFO: Vă rămân îndatorat. (*Aparte.*) Tot o să-mi cadă în mână!

RIDOLFO (*aparte*): Ia te uită cum îşi aruncă banii!

PANDOLFO (*lui Eugenio*): Îmi mai porunciţi ceva?

EUGENIO: Bunăvoinţa dumitale.

PANDOLFO (*îi face semn dacă vrea să joace, aşa ca să nu vadă Ridolfo*): Vreţi?

EUGENIO (*şi el pe ascuns de Ridolfo*): Du-te, că vin...

PANDOLFO (*aparte*): Îi joacă şi pe ăştia înainte de masă. (*Se duce în prăvălie şi apoi iese din nou.*)

EUGENIO: Cum ai făcut, Ridolfo? Te-ai întâlnit aşa de repede cu datornicul? Ţi-a dat numaidecât banii?

RIDOLFO: Ca să vă spun adevărul, îi aveam în buzunar de la început, dar nu voiam să vi-i dau pe toţi, ca să nu-i aruncaţi atât de repede pe gârlă.

EUGENIO: Să ştii că mă nedreptăţeşti vorbind astfel; nu mai sunt copil. Ei, gata... unde sunt cerceii?

RIDOLFO: Drăguţul de don Marzio, după ce i-am dat cei zece ţechini, a vrut cu tot dinadinsul să ducă cerceii singur, cu mâna lui, doamnei Vittoria.

EUGENIO: Ai vorbit cu nevastă-mea?

RIDOLFO: Sigur c-am vorbit. M-am dus şi eu cu don Marzio.

EUGENIO: Ce spune?

RIDOLFO: Plânge tot timpul, sărăcuţa! Ţi se rupe inima de milă.

EUGENIO: Dac-ai şti ce furioasă era pe mine! Voia să se întoarcă la taică-său, voia să-şi ia zestrea înapoi, voia să facă lucruri mari.

RIDOLFO: Și cum ați împăcat-o?

EUGENIO: Cu câteva dezmierdări.

RIDOLFO: Se vede că vă iubește și e tare bună la suflet!

EUGENIO: Dar când se mânie e ca o fiară.

RIDOLFO: Nu trebuie să vă purtați urât cu ea. E o doamnă de familie bună, cu educație aleasă. M-a rugat să vă spun, dacă vă văd, să vă duceți devreme la masă.

EUGENIO: Da, da, mă duc chiar acum.

RIDOLFO: Dragă domnule Eugenio, vă rog, lăsați jocul și ocupați-vă de lucruri mai serioase, nu vă pierdeți vremea după fuste... Când înălțimea-voastră are o nevastă tânără, frumoasă, iubitoare, ce vreți mai mult?

EUGENIO: Bine-ai grăit, îți mulțumesc din suflet!

Pandolfo își suflă nasul cu zgomot din prăvălia lui, așa ca Eugenio să-l audă și să se uite la el; Eugenio se întoarce; Pandolfo îi face semn că Leandro îl așteaptă să joace; Eugenio face semn cu mâna că va veni; Pandolfo se întoarce în prăvălie; Ridolfo nu observă nimic.

RIDOLFO: Eu v-aș sfătui să vă duceți acum acasă. Nu mai e mult până la prânz. Duceți-vă și mângâiați-vă nevestica!

EUGENIO: Da, mă duc numaidecât. Ne vedem mai încolo.

RIDOLFO: Dacă vă pot fi de vreun folos, porunciți-mi!

EUGENIO: Îți rămân foarte îndatorat. (*Ar vrea să se ducă la cărți, dar se teme să nu-l vadă Ridolfo.*)

RIDOLFO: Nu-mi porunciți nimic? N-aveți nevoie de nimic?

EUGENIO: De nimic, de nimic. La revedere.

RIDOLFO: Sluga dumneavoastră! (*Se întoarce spre prăvălia lui.*)

Eugenio, văzând că Ridolfo nu-l observă, intră în tripou.

SCENA 8

RIDOLFO, *apoi* DON MARZIO

RIDOLFO: Nădăjduiesc că, încetul cu încetul, am să-l aduc pe drumul cel bun. Cineva ar putea să-mi spună: de ce-ți bați capul cu un tânăr care nu ți-e rudă, care nu ți-e nimic? Ei și? Parcă la un prieten nu poți ține? Nu poți face un serviciu unei familii față de care te simți îndatorat? Meseria asta a noastră nu-ţi cere cine ştie ce osteneală. Şi mulţi îşi irosesc timpul de prisos jucând cărţi sau vorbindu-şi de rău aproapele. Eu îl folosesc făcând câte o faptă bună, dacă pot.

DON MARZIO: Tii, ce dobitoc! Ce dobitoc! Ce măgar!

RIDOLFO: Cine v-a supărat, don Marzio?

DON MARZIO: Ia ascultă numai, Ridolfo, dacă vrei sa râzi! Un doctor susţine că apa caldă e mai sănătoasă decât apa rece.

RIDOLFO: Dumneavoastră nu sunteţi de părerea asta?

DON MARZIO: Apa caldă slăbeşte stomacul.

RIDOLFO: Sigur, înmoaie fibra.

DON MARZIO: Ce-i aia fibră?

RIDOLFO: Am auzit că în stomacul nostru sunt două fibre, aşa, ca doi nervi, care macină mâncarea, şi când fibrele astea două îşi încetinesc mersul, mistuirea e proastă.

DON MARZIO: Da, domnule, apa caldă înmoaie ventricolul, iar *sistola* şi *diastola* nu mai pot măcina hrana.

RIDOLFO: Ce-are a face stomacul cu *sistola* şi cu *diastola*?

DON MARZIO: Ce ştii tu, care eşti un prostovan? *Sistola* şi *diastola* sunt cele două fibre care macină hrana din stomac.

RIDOLFO (*aparte*): Vai, ce mai bazaconii! Trappola al meu e nimic pe lângă el!

SCENA 9

LISAURA, *la fereastră, şi cei de mai înainte*

DON MARZIO (*lui Ridolfo*): Ei, ce zici? Persoana cu uşa din dos.

RIDOLFO: Cu îngăduinţa dumneavoastră mă duc să-mi văd de cafenea. (*Intră în prăvălie.*)

DON MARZIO: Ăsta e un prostovan care vrea să rămână repede fără prăvălie. (*Lisaurei, privind-o din când în când cu obişnuitul lui* lorgnon). Sluga dumneavoastră, doamnă!

LISAURA: Slugă preaplecată.

DON MARZIO: Sunteţi sănătoasă?

LISAURA: Mulţumesc, sănătoasă.

DON MARZIO: De când nu l-aţi mai văzut pe contele Leandro?

LISAURA: Să fie un ceas.

DON MARZIO: Contele e prietenul meu.

LISAURA: Îmi pare bine.

DON MARZIO: Ce om de onoare!

LISAURA: Sunteți foarte bun.

DON MARZIO: E soțul dumneavoastră?

LISAURA: Nu discut de la fereastră despre viața mea.

DON MARZIO: Deschideți, deschideți, să discutăm.

LISAURA: Iertați-mă, nu primesc vizite.

DON MARZIO: Vorbă să fie!

LISAURA: V-am spus: nu primesc.

DON MARZIO: Vin pe ușa din dos.

LISAURA: Și dumneavoastră visați la ușa din dos? Nu deschid nimănui.

DON MARZIO: Nu mă luați pe mine cu lucruri de-astea. Știu foarte bine că pe acolo-i aduceți.

LISAURA: Eu sunt femeie cinstită.

DON MARZIO: Vreți niște castane pisate? (*Le scoate din buzunar.*)

LISAURA: Vă foarte mulțumesc.

DON MARZIO: Sunt bune, să știți. Le pisez la mine, la moșie.

LISAURA: Se vede că vă pricepeți tare bine la pisat.

DON MARZIO: De ce?

LISAURA: Pentru că mă pisați și pe mine.

DON MARZIO: Bravo! Glumeață! Dacă știți să faceți piruete dintr-astea, înseamnă că sunteți o bună balerină.

LISAURA: Nu vă privește pe dumneavoastră dacă sunt bună sau nu.

DON MARZIO: La drept vorbind, mă doare-n cot.

SCENA 10

PLACIDA, *în veșmânt de pelerinaj,*
la fereastra hanului, și cei de mai înainte

PLACIDA (*aparte*): Nu-l mai văd pe domnul Eugenio!

DON MARZIO (*Lisaurei, după ce s-a uitat la Placida cu* lorgnon-*ul*): Ei! Ați văzut-o pe pelerină?

LISAURA: Asta cine mai e?

DON MARZIO: Una din alea cu care-ți pierzi vremea.

LISAURA: Și hangiul primește astfel de femei?

DON MARZIO: E întreținută.

LISAURA: De cine?

DON MARZIO: De domnul Eugenio.

LISAURA: De un bărbat însurat? Frumos!

DON MARZIO: Anul trecut și-a făcut de cap.

LISAURA (*retrăgându-se*): Sluga dumneavoastră.

DON MARZIO: Plecați?

LISAURA: Nu pot sta la fereastră când în fața mea se află o femeie cu o asemenea purtare. (*Se retrage.*)

SCENA 11

PLACIDA, *la fereastră*, DON MARZIO, *în stradă*

DON MARZIO: Ei, asta-i bună! Balerina fuge de frică să nu-și piardă reputația! (*Uitându-se cu* lorgnon-*ul.*) Doamnă pelerină, vă salut cu plecăciune!

PLACIDA: Slugă credincioasă.

DON MARZIO: Unde e domnul Eugenio?

PLACIDA: Îl cunoașteți pe domnul Eugenio?

DON MARZIO: A, suntem prieteni buni. Adineauri am fost la nevasta lui.

PLACIDA: Va să zică domnul Eugenio are nevastă?

DON MARZIO: Sigur că are nevastă, dar îi place să-și piardă vremea și cu fetele frumoase. Ai văzut-o pe doamna de la fereastră?

PLACIDA: Am văzut-o. A avut delicatețea să-mi închidă fereastra în nas fără un cuvânt, după ce s-a uitat bine la mine.

DON MARZIO: E una care trece drept balerină, dar... mă înțelegeți...

PLACIDA: Nu-i mare lucru de capul ei, nu-i așa?

DON MARZIO: Ba așa e. Și domnul Eugenio e unul din protectorii ei.

PLACIDA: Și are nevastă?

DON MARZIO: Și încă frumoasă.

PLACIDA: Tineri desfrânați se găsesc peste tot.

DON MARZIO: V-a dat cumva de înțeles că e neînsurat?

PLACIDA: Mie puțin îmi pasă dacă e sau nu e.

DON MARZIO: Sunteți o femeie care nu se pierde cu firea. Îl luați așa cum e.

PLACIDA: Pentru ce-mi trebuie mie, totuna mi-e.

DON MARZIO: Da, se înțelege. Azi unul, mâine altul.

PLACIDA: Ce vreți să spuneți? Explicați-vă!

DON MARZIO: Nu vreți niște castane pisate? (*Le scoate din buzunar.*)

PLACIDA: Foarte îndatorată.

DON MARZIO: Serios, dacă vreți, vi le dau!

PLACIDA: Sunteți foarte generos, domnule.

DON MARZIO: E drept că, pentru meritele dumneavoastră, o pungă cu castane nu e mare lucru. Dacă vreți, pot să mai adaug la castane și două lire.

PLACIDA: Măgar prost-crescut! (*Închide fereastra și pleacă.*)

DON MARZIO: Nu catadicsește cu două lire, da' anul trecut se mulțumea și cu mai puțin... (*Strigă.*) Ridolfo!

SCENA 12

RIDOLFO *și* DON MARZIO

RIDOLFO: Domnule?

DON MARZIO: Secetă de femei. Nu mai catadicsesc cu două lire.

RIDOLFO: Dumneavoastră le puneți pe toate într-o oală.

DON MARZIO: De-astea care vântură lumea? Nu dau doi bani pe ele.

RIDOLFO: Vântură lumea și oameni cumsecade.

DON MARZIO: O pelerină? Taci, caraghiosule!

RIDOLFO: Nu putem ști cine este.

DON MARZIO: Eu știu. E aia de anul trecut.

RIDOLFO: Eu n-am mai văzut-o.

DON MARZIO: Pentru că ești un nătărău.

RIDOLFO: Mulțumesc pentru curtenia dumneavoastră! (*Aparte.*) Ce i-aș mai scărmăna peruca aia!

SCENA 13

EUGENIO, *de la tripou, și cei de mai înainte*

EUGENIO (*vesel și zâmbitor*): Sluga dumneavoastră, domnii mei.

RIDOLFO: Cum? Domnul Eugenio aici?

EUGENIO (*râzând*): Sigur, aici sunt.

DON MARZIO: Ai câştigat?

EUGENIO: Da, domnule, am câştigat... da, domnule!

DON MARZIO: O, ce minune!

EUGENIO: Ce mare lucru? Eu adică nu pot să câştig? Ce sunt eu? Vreun tâmpit?

RIDOLFO: Domnule Eugenio, asta e promisiunea că nu mai jucaţi?

EUGENIO: Taci din gură! Am câştigat.

RIDOLFO: Şi dacă pierdeaţi?

EUGENIO: Azi nu puteam să pierd.

RIDOLFO: Nu? De ce?

EUGENIO: Când e să pierd, simt eu.

RIDOLFO: Şi când simţiţi, de ce jucaţi?

EUGENIO: Pentru că trebuie să pierd.

RIDOLFO: Şi acasă când vă duceţi?

EUGENIO: Ei, ştii c-ai început să mă plictiseşti?

RIDOLFO: Nu mai zic nimic. (*Aparte.*) Vai de vorbele mele!

SCENA 14

LEANDRO, *din tripou, şi cei de mai înainte*

LEANDRO: Bravo, bravo, mi-a luat banii şi, dacă nu mă opream, mă curăţa!

EUGENIO: Ei? Sunt sau nu cineva? Numai ce am tăiat de trei ori şi l-am şi dat gata.

LEANDRO: Curajul disperatului.

EUGENIO: Curajul jucătorului.

DON MARZIO (*lui Leandro*): Cât ţi-a luat?

LEANDRO: Destul.

DON MARZIO (*lui Eugenio*): Ei, hai, spune cât ai câştigat?

EUGENIO (*vesel*): Încă şase ţechini...

RIDOLFO (*aparte*): Bată-l Dumnezeu de smintit! De ieri-seară pân-acum a pierdut o sută treizeci şi i se pare c-a pus mâna pe-o comoară dacă a câştigat şase!

LEANDRO (*aparte*): Ca să-l momeşti, trebuie să-l laşi să mai câştige şi el din când în când.

DON MARZIO (*lui Eugenio*): Ce ai de gând să faci cu ăştia şase ţechini?

EUGENIO: Dacă vreţi să-i mâncăm, sunt gata.

DON MARZIO: Să-i mâncăm atunci.

RIDOLFO (*aparte*): Vai, săraca osteneala mea!

EUGENIO: Mergem la han. Fiecare își plătește partea lui.

RIDOLFO (*încet, lui Eugenio*): Nu vă duceți. O să vă tragă iar la joc.

EUGENIO (*încet, lui Ridolfo*): Lasă-i în pace, astăzi am mână bună.

RIDOLFO (*aparte*): Răul n-are leac.

LEANDRO: În loc să mai mergem la han, ar putea să ne pregătească masa aici, sus, în camerele lui jupân Pandolfo.

EUGENIO: Da, unde vreți. Poruncim masa la han și ne-o aduce acolo, sus.

DON MARZIO: Cu voi, care sunteți oameni de onoare, merg oriunde.

RIDOLFO (*aparte*): Neghiobul! Nu-și dă seama!

LEANDRO: Hei, jupân Pandolfo!

SCENA 15

PANDOLFO *și cei de mai înainte*

PANDOLFO: Aici sunt, la poruncă!

LEANDRO: Vrei să ne împrumuți camerele dumitale ca să mâncăm?

PANDOLFO: La porunca dumneavoastră, dar, vedeți, și eu... plătesc chirie...

LEANDRO: Se înțelege, plătim și pentru osteneală.

EUGENIO: Cu cine crezi că ai de-a face? Plătim tot.

PANDOLFO: Foarte bine, poftiți. Mă duc să fac curățenie. (*Intră în tripou.*)

EUGENIO: Ei, cine se duce să comande?

LEANDRO (*lui Eugenio*): S-ar cuveni să faci dumneata treaba asta, ești mai învățat cu orașul.

DON MARZIO (*lui Eugenio*): Da, du-te dumneata.

EUGENIO: Ce să comand?

LEANDRO: Ce vrei!

EUGENIO: Dar știți vorba cântecului: *Veselie nu-i în viață când femeia nu-i de față!*

RIDOLFO (*aparte*): Mai vrea și femei pe lângă toate celelalte!

DON MARZIO: Domnul conte ar putea să-și aducă balerina.

LEANDRO: De ce nu? Între prieteni mi-e uşor s-o fac să vină.

DON MARZIO (*lui Leandro*): E adevărat că vrei s-o iei de nevastă?

LEANDRO: Nu e momentul să vorbim de asta.

EUGENIO: Iar eu voi încerca s-o aduc pe pelerină.

LEANDRO: Cine e pelerina asta?

EUGENIO: O femeie cinstită şi cu bun-simţ.

DON MARZIO (*aparte*): Da, da, las' că-i spun eu cum stau lucrurile.

LEANDRO: Hai, du-te să comanzi de mâncare.

EUGENIO: Câţi suntem? Noi trei şi două femei fac cinci. Don Marzio, dumneata ai vreo iubită?

DON MARZIO: Eu nu. Sunt cu voi.

EUGENIO: Ridolfo, vino şi dumneata să iei o îmbucătură cu noi.

RIDOLFO: Mulţumesc, eu trebuie să-mi văd de prăvălie.

EUGENIO: Ei, haide, nu te lăsa rugat.

RIDOLFO (*încet, lui Eugenio*): Cum de-aveţi inima să faceţi o treabă ca asta?

EUGENIO: Ce să fac? Am câştigat şi vreau să mă veselesc.

RIDOLFO: Şi pe urmă?

EUGENIO: Pe urmă, salutare! La viitor se gândesc astrologii. (*Intră, in han.*)

RIDOLFO (*aparte*): Ce să fac? M-am ostenit degeaba! (*Se retrage.*)

SCENA 16

DON MARZIO *şi* CONTELE LEANDRO

DON MARZIO: Hai, du-te şi ia-ţi balerina.

LEANDRO: Când o fi totul gata, o aduc.

DON MARZIO: Să stăm jos. Ce mai e nou prin lume?

LEANDRO: Pe mine noutăţile mă lasă rece.

Se aşază.

DON MARZIO: Ştiai că trupele moscovite s-au retras să ierneze?

LEANDRO: Bine-au făcut. Aşa cere anotimpul.

DON MARZIO: Ba nu, domnule, rău au făcut; nu trebuiau să părăsească poziţiile ocupate.

LEANDRO: Aşa e. Trebuiau să sufere de frig, ca să nu piardă ce-au cucerit.

DON MARZIO: Ba nu, domnule, nu trebuiau să rămână acolo cu riscul de-a muri îngheţaţi.

LEANDRO: Atunci trebuiau să meargă înainte.

DON MARZIO: Ba nu, domnule; grozav te pricepi la război! Să mărşăluiască pe timp de iarnă?

LEANDRO: Atunci... ce trebuiau să facă?

DON MARZIO: Să mă uit pe hartă şi-am să-ţi spun unde anume trebuiau să se ducă.

LEANDRO (*aparte*): Mare ţicnit!

DON MARZIO: Ai fost la operă?

LEANDRO: Da, domnule.

DON MARZIO: Îţi place?

LEANDRO: Foarte mult.

DON MARZIO: Ai gusturi proaste.

LEANDRO: Ce să-i faci!

DON MARZIO: De unde eşti?

LEANDRO: Din Torino.

DON MARZIO: Urât oraş!

LEANDRO: Dimpotrivă, trece drept unul dintre oraşele frumoase ale Italiei.

DON MARZIO: Eu sunt napolitan. Să vezi Napoli, şi-apoi să mori.

LEANDRO: Ţi-aş răspunde ca veneţianul: dar inima să-ţi bată!

DON MARZIO: Ai tutun?

LEANDRO (*deschide cutia*): Poftim!

DON MARZIO: Vai, ce prost tutun!

LEANDRO: Mie aşa-mi place.

DON MARZIO: Nu te pricepi. Adevăratul tutun e cel pisat.

LEANDRO: Mie-mi place tabacul spaniol.

DON MARZIO: Tabacul spaniol e o porcărie!

LEANDRO: Ba eu zic că e cel mai bun din lume.

DON MARZIO (*ţipând*): Cum? Vrei să mă înveţi pe mine ce e tutunul? Eu mi-l fac şi singur, mi-l comand când de ici, când de colo, aşa că ştiu cum e unul, şi ştiu şi cum e altul. (*Ţipând tare.*) Pisat, pisat, trebuie să fie pisat!

LEANDRO (*tare şi el*): Da, pisat, pisat, pisat aşa e; cel mai bun e tutunul pisat.

DON MARZIO: Ba nu, domnule! Cel mai bun tutun nu e întotdeauna cel pisat. Trebuie să ştii să alegi; habar n-ai ce vorbeşti!

SCENA 17

EUGENIO, *care se întoarce de la ban, și cei de mai înainte*

EUGENIO: Ce-i gălăgia asta?

DON MARZIO: Când e vorba de tutun, nu mă dau bătut.

LEANDRO (*lui Eugenio*): Ce se-aude cu masa?

EUGENIO: E gata numaidecât.

DON MARZIO: Pelerina vine?

EUGENIO: Nu vrea să vină.

DON MARZIO: Haide, domnule ageamiu la tutun, du-te și-ți ia doamna.

LEANDRO: Mă duc. (*Aparte.*) Dacă face așa la masă, îi dau cu sticla-n cap. (*Bate la ușa balerinei.*)

DON MARZIO: N-ai cheile?

LEANDRO: Nu, domnule. (*I se deschide și intră.*)

DON MARZIO (*lui Eugenio*): O fi având-o pe aia de la ușa din dos.

EUGENIO: Îmi pare rău că pelerina nu vrea să vină.

DON MARZIO: O fi vrând să fie rugată.

EUGENIO: Zice că n-a mai fost în viața ei la Veneția.

DON MARZIO: Mie nu mi-ar putea spune așa ceva.

EUGENIO: Ești sigur că e tot aia?

DON MARZIO: Nici nu mai încape vorbă; și, pe urmă, mai adineauri, am vorbit cu ea și voia să-mi deschidă... Dar n-am intrat, ca să nu-mi jignesc prietenul.

EUGENIO: Ai vorbit cu ea?

DON MARZIO: Ba bine că nu!

EUGENIO: Te cunoștea?

DON MARZIO: Cine nu mă cunoaște? Mă cunosc toți ca pe-un cal breaz!

EUGENIO: Atunci uite ce să faci: du-te și ad-o dumneata.

DON MARZIO: Dacă mă duc eu, intră la bănuieli. Uite ce să faci: așteaptă să fie masa pusă, du-te de-o ia și, fără să-i spui nimic, ad-o aici.

EUGENIO: Am făcut tot ce-am putut, dar mi-a spus în față că nu vrea să vină.

SCENA 18

CHELNERI *de la han aduc fețe de masă, șervete, farfurii, tacâmuri, vin, pâine, pahare și mâncăruri în prăvălia lui Pandolfo; vin și se întorc de mai multe ori; apoi* LEANDRO, LISAURA *și cei de mai înainte*

UN CHELNER: Domnilor, felul întâi vă așteaptă. (*Intră împreună cu ceilalți în tripou.*)

EUGENIO (*lui don Marzio*): Unde e contele?

DON MARZIO (*bate tare la ușa Lisaurei*): Ei, haideți, repede, se răcește supa!

LEANDRO (*dând mâna Lisaurei*): Iată-ne! Iată-ne!

EUGENIO (*Lisaurei*): Preaonorată stăpână...

DON MARZIO (*Lisaurei, privind-o cu* lorgnon-*ul*): Sclavul domniei-voastre.

LISAURA: Sluga dumneavoastră.

EUGENIO (*Lisaurei*): Mă bucur că ne cinstiți cu prezența.

LISAURA: Ca să-i fac plăcere domnului conte.

DON MARZIO: Și pentru noi deloc?

LISAURA: Pentru dumneata chiar că deloc.

DON MARZIO: Gând la gând. (*Lui Eugenio, încet.*) Nu mă cobor eu la așa marfă!

EUGENIO: Haide, să mergem, că se răcește mâncarea. (*Lisaurei.*) Poftiți!

LISAURA: Cu îngăduința dumneavoastră. (*Intră cu Leandro în tripou.*)

DON MARZIO (*lui Eugenio, făcându-i semn cu* lorgnon-ul; *apoi intră și el în tripou*): Uh, ce mai marfă! În viața mea n-am văzut ceva așa de prost!

EUGENIO: Nici vulpii nu-i plăceau strugurii! Eu unul nu m-aș da în lături. (*Intră și el.*)

SCENA 19

RIDOLFO, *din prăvălie*

RIDOLFO: Ia te uită la el, mai nebun ca niciodată. Chefuind cu femeile, și nevasta lui oftează, și nevasta lui suferă... Biata femeie! Ce milă mi-e de ea!

SCENA 20

EUGENIO, DON MARZIO, LEANDRO *și* LISAURA
în camerele tripoului, unde este pregătită masa;
deschid cele trei ferestre, care se află deasupra celor trei
prăvălii, și apar cu toții la aceste ferestre;
RIDOLFO, *în stradă; apoi* TRAPPOLA

EUGENIO (*la fereastră*): Ah, ce aer plăcut! Și ce soare frumos! Azi nu-i frig deloc.

DON MARZIO (*la altă fereastră*): Parc-ar fi primăvară.

LEANDRO (*la altă fereastră*): De-aici poți vedea toată lumea care trece pe stradă.

LISAURA (*lângă Leandro*): După-masă o să vedem și măștile.

EUGENIO: La masă! La masă! (*Se așază; lângă fereastră stau Eugenio și Leandro.*)

TRAPPOLA (*lui Ridolfo*): Jupâne, ce-i gălăgia asta?

RIDOLFO: Nebunul de domnu' Eugenio, cu don Marzio, cu contele și balerina iau masa aici, sus, la jupân Pandolfo.

TRAPPOLA: Frumoasă treabă! (*Iese afară și se uită în sus. Către ferestre.*) Să vă fie de bine!

EUGENIO (*de la fereastră*): Să trăiești, Trappola!

TRAPPOLA: Să trăiți! Aveți nevoie de ajutor?

EUGENIO: Vii să ne dai de băut?

TRAPPOLA: Vă dau de băut, dacă-mi dați de mâncare.

EUGENIO: Vino sus, că-ți dăm.

TRAPPOLA (*lui Ridolfo*): Jupâne, cu îngăduința dumitale. (*Vrea să intre în tripou, dar îl oprește un chelner.*)

CHELNERUL: Unde te duci?

TRAPPOLA: Să dau de băut stăpânilor mei.

CHELNERUL: N-au nevoie de tine. Avem noi grijă de asta.

TRAPPOLA: Am auzit eu odată că pe latinește cârciumar înseamnă dușman. Și-i adevărat, cârciumarii sunt dușmanii oamenilor săraci.

EUGENIO: Trappola, vino sus!

TRAPPOLA: Vin! (*Către chelner, apoi intră.*) Na, să crăpi de ciudă!

CHELNERUL: Păziți farfuriile, să nu se atingă de resturi, că-s ale voastre. (*Intră în han.*)

RIDOLFO: Nu știu cum pot exista pe lume oameni atât de lipsiți de judecată! Domnul Eugenio vrea să se ruineze, să se nenorocească cu orice preț. Mie, care-am făcut atâta pentru el, și știe doar cu ce inimă și cu câtă dragoste mă port cu el, să-mi răspundă așa? Își bate joc de mine, face glume proaste! Ei, și acuma gata... ce-am făcut am făcut cu gând bun, și de binele făcut n-are să-mi pară rău niciodată.

EUGENIO (*tare, în timp ce bea*): Don Marzio, în sănătatea doamnei!

CU TOȚII: Trăiască! Trăiască!

SCENA 21

VITTORIA, *mascată, și cei de mai înainte*

Vittoria se plimbă prin fața cafenelei, uitându-se dacă nu-și zărește bărbatul.

RIDOLFO: Masca ce dorește? Ce poruncește?

EUGENIO (*bând*): Trăiască prietenii adevărați.

Vittoria aude glasul soțului ei, înaintează, privește în sus, îl vede și o cuprinde neliniștea.

EUGENIO: În sănătatea dumitale, mască! (*Scoate mâna pe fereastră și închină paharul spre Vittoria, pe care n-o recunoaște.*)

Vittoria tremură de mânie și clătină din cap.

EUGENIO (*Vittoriei, ca mai sus*): Dorești ceva? Cum ți-e voia... Aici suntem cu toții oameni de onoare.

LISAURA (*de la fereastră*): Cine e masca pe care vrei s-o poftești sus?

Vittoria e aproape înnebunită.

SCENA 22

CHELNERII *vin de la han cu alt rând de mâncare și intră în aceeași prăvălie; cei de mai înainte*

RIDOLFO: Și cine plătește? Prostul!

EUGENIO (*Vittoriei, ca mai sus*): Mască, dacă nu vrei să vii, nu face nimic! Avem aici ceva mai bun decât dumneata.

VITTORIA: Vai de mine, mi-e rău. Nu mai pot!

RIDOLFO (*Vittoriei*): Vă simţiţi rău?

VITTORIA (*îşi scoate masca*): Ah, Ridolfo, ajută-mă, pentru Dumnezeu!

RIDOLFO: Dumneavoastră eraţi?

VITTORIA: Eu, din păcate...

RIDOLFO: Să vă dau puţin lichior.

VITTORIA: Nu, dă-mi apă.

RIDOLFO: Ei, nu apă, lichior trebuie să beţi. Când sufletul e apăsat, are nevoie de ceva care să-l pună în mişcare. Veniţi, vă rog, înăuntru.

VITTORIA: Vreau să mă duc sus, la câinele ăla... vreau să mă omor sub ochii lui!

RIDOLFO: Pentru Dumnezeu, veniţi aici şi liniştiţi-vă!

EUGENIO (*bând*): Traiască fata cea frumoasă... cu ochii dulci ca mierea!

VITTORIA: Îl auzi? Ticălosul! Îl auzi? Lasă-mă să mă duc!

RIDOLFO (*o ţine*): Nu vă las pentru nimic în lume să vă nenorociţi!

VITTORIA: Nu mai pot... Ajutor, că mor! (*Cade leşinată*).

RIDOLFO: Acum ce mă fac? (*O ajută, susţinând-o cum poate.*)

SCENA 23

PLACIDA, *în uşa hanului, şi cei de mai înainte*

PLACIDA: Oh, Dumnezeule, mi s-a părut c-aud la fereastră vocea bărbatului meu! Dacă e el, înseamnă c-am ajuns tocmai la timp ca să-l fac de ruşine! (*Chelnerului care iese din tripou.*) Băiete, spune-mi, te rog, cine e sus în camerele alea?

CHELNERUL: Trei domni. Unul e domnul Eugenio, altul e don Marzio, napolitanul, şi al treilea domnul conte Leandro Ardenti.

PLACIDA (*aparte*): Flaminio nu e printre ei; numai dacă nu şi-o fi schimbat numele.

LEANDRO (*bând*): Trăiască norocul domnului Eugenio!

CU TOȚII: Trăiască!

PLACIDA (*aparte*): Asta e fără doar și poate vocea lui! (*Chelnerului.*) Băiete dragă, fii bun și du-mă la domnii de sus, că vreau să le fac o farsă.

CHELNERUL: La ordinele dumneavoastră! (*Aparte.*) Asta ne e meseria... (*O introduce, făcând-o să treacă prin tripou.*)

RIDOLFO (*Vittoriei*): Haideți, curaj, n-o să se întâmple nimic!

VITTORIA (*revenindu-și*): Simt că mor.

De la ferestrele de sus se vede cum se ridică toți de la masă, agitați din pricină că Leandro, surprins când o vede pe Placida, dă semne că ar vrea s-o omoare.

EUGENIO: Nu, oprește-te!

DON MARZIO: Să nu faci una ca asta!

LEANDRO: Pleacă de-aici!

PLACIDA: Ajutor, ajutor! (*Fuge pe scară.*)

Leandro, cu spada în mână, vrea s-o urmărească; Eugenio îl oprește. Trappola, cu o farfurie cu mâncare înfășurată într-un șervet, sare pe fereastră și fuge în cafenea.
Placida iese din tripou fugind și intră în han.
Eugenio e cu arma în mână, ca s-o apere pe Placida împotriva lui Leandro, care o urmărește.

DON MARZIO (*iese încet din tripou și fuge, zicând*): *Rumores fuge!*[4]

Servitorii și chelnerii ies din tripou, intră în han și închid ușa. Vittoria rămâne în prăvălie, sub protecția lui Ridolfo.

LEANDRO (*cu spada în mână, înfruntându-l pe Eugenio*): La o parte! Vreau să intru în han!

EUGENIO: Nu, asta n-o să se întâmple. Te porți cu nevasta ca un sălbatic, dar am s-o apăr până la ultima picătură de sânge!

LEANDRO: Pe Dumnezeul meu, o să regreți! (*Îl îmboldește pe Eugenio cu spada.*)

EUGENIO: Nu mi-e frică de dumneata! (*Îl îmboldește și el pe Leandro și îl obligă să dea înapoi atâta, încât acesta, găsind deschisă ușa balerinei, intră și scapă.*)

SCENA 24

EUGENIO, VITTORIA *și* RIDOLFO

EUGENIO (*bravând, spre ușa balerinei*): Lașule, mișelule, fugi? Te ascunzi? Ieși afară, dacă ai curaj!

VITTORIA (*venind în fața lui Eugenio*): Dacă vrei sânge, varsă-l pe-al meu!

EUGENIO: Pleacă de-aici, femeie nebună, femeie fără minte!

VITTORIA: Vie nu mă mai dezlipesc de tine!

EUGENIO: Pe crucea mea, pleacă, sau fac vreo nebunie! (*O amenință cu spada.*)

RIDOLFO (*cu arma în mână, aleargă s-o apere pe Vittoria și se postează în fața lui Eugenio*): Stăpâne, ce-ai de gând? Crezi că dacă ai spada în mână, îi sperii pe toți? Femeia asta nevinovată n-are pe nimeni s-o apere, dar cât voi avea o picătură de sânge în mine, am s-o apăr eu! O mai și amenințí. După cât ai umilit-o, o mai și amenințí? (*Vittoriei.*) Doamnă, veniți cu mine și nu vă temeți de nimic.

VITTORIA: Nu, Ridolfo dragă, dacă bărbatul meu vrea să mă omoare, lasă-l s-o facă! Hai, omoară-mă! Câine, ucigașule, trădătorule! Omoară-mă, nemernicule, om josnic, fără inimă, fără conștiință!

Eugenio își pune spada în teacă, fără să vorbească, umilit.

RIDOLFO (*lui Eugenio*): Ah, domnule Eugenio, văd că vă pare rău, așa că vă cer iertare dac-am fost prea îndrăzneț. Înălțimea-voastră știe că vă iubesc, știți ce-am făcut pentru dumneavoastră, așa că luați izbucnirea mea tot ca un semn de dragoste. Biata doamnă, mi se rupe inima când o văd! E cu putință ca lacrimile ei să nu vă înduioșeze inima? (*Eugenio își șterge ochii, dar nu spune nimic; încet, Vittoriei.*) Uitați-vă, doamnă Vittoria, uitați-vă la domnul Eugenio! Plânge, s-a înduioșat, o să se pocăiască, o să-și schimbe viața și fiți sigură c-o să vă iubească.

VITTORIA: Lacrimi de crocodil! De câte ori nu mi-a promis că-și schimbă viața! De câte ori nu m-a încântat cu ochii ăștia plini de lacrimi! Nu-l mai cred; e un trădător, nu-l mai cred.

Eugenio freamătă, plin de rușine și furie. Își aruncă pălăria pe jos, ca un om disperat și, fără să spună nimic, intră în cafenea.

SCENA 25

VITTORIA *şi* RIDOLFO

VITTORIA (*lui Ridolfo*): De ce nu vorbeşte?

RIDOLFO: I-e ruşine.

VITTORIA: Să se fi schimbat aşa, dintr-odată?

RIDOLFO: Cred că da. Şi să vă spun de ce: dacă dumneavoastră şi cu mine n-am fi făcut altceva decât să plângem şi să ne rugăm, s-ar fi purtat şi mai rău. Mânia şi hotărârea noastră l-au intimidat şi l-au făcut să se schimbe. Îşi recunoaşte vina, ar vrea să-şi ceară iertare şi nu ştie cum.

VITTORIA: Dragă Ridolfo, hai să-l mângâiem!

RIDOLFO: Lucrul ăsta trebuie să-l facă înălţimea-voastră, fără mine.

VITTORIA: Du-te dumneata întâi şi vino să-mi spui ce trebuie să fac.

RIDOLFO: Bucuros! Mă duc să văd. Sper că se căieşte. (*Intră în cafenea.*)

SCENA 26

VITTORIA, *apoi* RIDOLFO

VITTORIA: E ultima oară când mă mai vede plângând. Sau se căieşte, şi va fi soţul meu iubit, sau continuă, şi-atunci n-am să-l mai pot vedea în ochi!

RIDOLFO: Veşti proaste, doamnă Vittoria: a dispărut, a plecat pe uşiţa din dos...

VITTORIA: Nu ţi-am spus eu că e viclean şi încăpăţânat ?

RIDOLFO: Eu cred c-a plecat de ruşine, încurcat, fiindcă n-a avut curaj să-şi ceară iertare.

VITTORIA: Ei, ştie el cu câtă uşurinţă poate fi iertat de o nevastă care-l iubeşte.

RIDOLFO: Vedeţi? A plecat fără pălărie. (*Ia pălăria de pe jos.*)

VITTORIA: Pentru că-i nebun.

RIDOLFO: Pentru că s-a zăpăcit şi nu mai ştie ce face!

VITTORIA: Dar dacă se căieşte, de ce să nu-mi spună şi mie?

RIDOLFO: N-are curaj.

VITTORIA: Mă amăgești, Ridolfo!

RIDOLFO: Uitați ce să faceți: intrați în cămăruța mea; eu mă duc să-l caut și sper să-l aduc aici... ca pe-un cățeluș.

VITTORIA: Ce bine ar fi să nu mai sper!

RIDOLFO: Mai faceți și de data asta cum spun eu și cred că n-o să vă pară rău.

VITTORIA: Da, așa am să fac. Te aștept în cămăruță. Să nu zic că n-am încercat totul pentru soțul meu. Dar dacă își bate joc de mine, jur c-am să-mi schimb dragostea în dispreț! (*Intră în cafenea.*)

RIDOLFO: Copil de mi-ar fi și tot nu m-ar durea atâta! (*Iese.*)

SCENA 27

LISAURA *iese singură din tripou,*
uitându-se dacă nu e nimeni s-o vadă

LISAURA: Vai! Săraca de mine, ce spaimă am tras! Ah, ce ticălos! E însurat și mă amăgește că vrea să se însoare cu mine! Nu mai calcă în casa mea! Ce bine era dacă-mi vedeam de dans și nu-mi mai venea cheful s-ajung contesă! Nouă, femeilor, ne cam place să trăim fără osteneală. (*Intră în casa ei și închide ușa.*)

ACTUL III

SCENA 1

LEANDRO, *dat afară din casa Lisaurei,* LISAURA

LEANDRO: Aşa te porţi cu mine?
LISAURA (*din uşă*): Da, cu tine, mincinosule, impostorule!
LEANDRO: De ce te plângi, că mi-am părăsit nevasta din pricina ta?
LISAURA: Dac-aş fi ştiut că eşti însurat, nu te-aş fi primit în casa mea!
LEANDRO: N-am fost eu primul.
LISAURA: Dar ai fost ultimul!

SCENA 2

DON MARZIO, *care priveşte cu* lorgnon-*ul râde de unul singur; cei de mai înainte*

LEANDRO: Nu ţi-ai pierdut timpul cu mine.
LISAURA: Da, am avut şi eu partea mea din câştigurile tale necinstite! Roşesc numai când mă gândesc... Să te duci dracului şi să nu te mai apropii de casa asta!
LEANDRO: Am să vin să-mi iau lucrurile.

Don Marzio râde şi-şi bate joc pe ascuns de Leandro.

LISAURA: Lucrurile o să ţi le dea servitoarea. (*Intră şi închide uşa.*)
LEANDRO: Mă insulţi în halul ăsta? Ai să mi-o plăteşti! (*Don Marzio râde, dar când se întoarce Leandro, îşi ia o mină serioasă.*) Ai văzut, prietene?

DON MARZIO: Ce? Eu acum am picat.

LEANDRO: N-ai văzut-o pe balerină în ușă?

DON MARZIO: Nu, n-am văzut-o.

LEANDRO (*aparte*): Slavă Domnului!

DON MARZIO: Vino aici! Vorbește-mi ca un om de onoare, spune-mi tot și fii sigur că n-o să știe nimeni nimic. Dumneata ești străin, ca și mine, dar eu știu mai bine obiceiurile locului decât dumneata. Dacă ai nevoie de sprijin, de ajutor, de sfat și, mai ales, de tăcere, eu sunt omul! Ai încredere în mine! Inima, și tot zelul meu, îți stau la dispoziție... și fără să afle nimeni nimic!

LEANDRO: Fiindcă ai bunătatea să-mi stai la dispoziție, am să-mi deschid inima în fața dumitale, dar, pentru numele lui Dumnezeu, te rog să taci!

DON MARZIO: Dă-i drumul!

LEANDRO: Află că pelerina e nevasta mea.

DON MARZIO: Bun!

LEANDRO: Că am părăsit-o la Torino.

DON MARZIO (*aparte, privindu-l cu* lorgnon-*ul*): Oh, ce secătură!

LEANDRO: Află că nu sunt contele Leandro.

DON MARZIO (*aparte, ca mai sus*): Din ce în ce mai bine!

LEANDRO: Nu sunt nobil din naștere.

DON MARZIO: N-oi fi cumva băiatul vreunui polițai?

LEANDRO: Îmi pare rău, domnule, m-am născut sărac, dar din oameni cinstiți!

DON MARZIO: Ei, haide, haide, dă-i înainte.

LEANDRO: Eram socotitor...

DON MARZIO: Prea multă oboseală, nu?

LEANDRO: Și, dorind să văd lumea...

DON MARZIO: Pe spinarea proștilor...

LEANDRO: Am venit la Veneția...

DON MARZIO: Ca să te ții de golănii!

LEANDRO: Dar dumneata mă jignești! Ce vorbe sunt astea?...

DON MARZIO: Ascultă-mă, ți-am promis să te ajut, și-am s-o fac; am promis să tac, și-am să tac; dar cât suntem între noi trebuie să-mi dai voie să-ți spun câte ceva... din dragoste.

LEANDRO: Vezi în ce situație mă aflu!... Dacă nevastă-mea mă descoperă, mi se poate întâmpla o nenorocire.

DON MARZIO: Și ce ai de gând să faci?

LEANDRO: N-am putea s-o gonim din Veneția?

DON MARZIO: Haide, haide! Se vede că ești un ticălos!

LEANDRO: Ce vorbe-s astea, domnule?

DON MARZIO: Între noi doi... din dragoste.

LEANDRO: Atunci am să plec eu, numai să nu afle.

DON MARZIO: De la mine n-o să afle în nici un caz.

LEANDRO: Mă sfătuiești să plec?

DON MARZIO: E cea mai bună soluție. Pleacă numaidecât. Ia o gondolă, du-te la Fusina, ia de-acolo poștalionul și pleacă la Ferrara.

LEANDRO: Am să plec chiar în seara asta; nu mai e mult până se întunecă. Mai întâi însă vreau să-mi iau cele câteva lucruri din casa balerinei.

DON MARZIO: Grăbește-te și pleacă numaidecât. Să nu te vadă nimeni.

LEANDRO: Am să ies pe ușa din dos, ca să nu fiu văzut.

DON MARZIO (*aparte*): Știam eu, folosește ușa din dos!

LEANDRO: În primul rând te rog să păstrezi tăcerea.

DON MARZIO: De asta poți să fii sigur.

LEANDRO: Și te mai rog ceva; dă-i ăștia doi țechini (*îi dă doi țechini*) și pe urmă spune-i să plece. Scrie-mi și mă întorc numaidecât!

DON MARZIO: Am să-i dau cei doi țechini. Acuma du-te.

LEANDRO: Dar să fii sigur că pleacă...

DON MARZIO: Du-te odată, afurisitule...

LEANDRO: Mă gonești?

DON MARZIO: Ți-o spun din dragoste, pentru binele dumitale. Du-te, luate-ar dracu'!

LEANDRO (*aparte*): Ah, ce soi de om! Dacă își jignește prietenii, ce-o fi făcând cu dușmanii?! (*Intră în casa Lisaurei.*)

DON MARZIO: Domnul conte! Ticălosul! Domnul conte! Dacă nu mi-ar fi cerut sprijin, i-aș fi rupt oasele în bătaie!

SCENA 3

PLACIDA, *din han*, *și* DON MARZIO

PLACIDA: Întâmplă-se ce s-o-ntâmpla, vreau să-l găsesc pe netrebnicul meu de bărbat!

DON MARZIO: Cum merge, pelerino?

PLACIDA: Dacă nu mă înșel, erați la masă cu bărbatul meu.

DON MARZIO: Sunt cel cu castanele pisate.

PLACIDA: Pentru Dumnezeu, spuneți-mi unde e trădătorul?

DON MARZIO: Nu știu și, chiar dac-aș ști, nu v-aș spune.

PLACIDA: De ce?

DON MARZIO: Fiindcă dacă l-ați găsi, ar fi mai rău. V-ar ucide.

PLACIDA: Nu-i nimic. Cel puțin termin cu suferința.

DON MARZIO: Ei, prostii! Tâmpenii! Întoarceți-vă la Torino.

PLACIDA: Fără bărbatul meu?

DON MARZIO: Da, fără bărbatul dumneavoastră. Ce vreți să faceți? E un ticălos!

PLACIDA: Așa e. Dar aș vrea măcar să-l văd.

DON MARZIO: A, n-o să-l mai vedeți.

PLACIDA: Pentru Dumnezeu, spuneți-mi, dacă știți, a plecat?

DON MARZIO: A plecat și n-a plecat.

PLACIDA: După câte văd, înălțimea-voastră știe ceva despre el.

DON MARZIO: Eu? Știu și nu știu, dar nu scot un cuvânt!

PLACIDA: Domnule, fie-vă milă de mine!

DON MARZIO: Duceți-vă la Torino și gata. Iată, vă dăruiesc doi țechini.

PLACIDA: Dumnezeu să vă răsplătească milostenia, dar nu vreți să-mi spuneți nimic de soțul meu? Ce să fac? Plec disperată! (*Gata să plece, plângând.*)

DON MARZIO (*aparte*): Săraca femeie! (*O cheamă.*) Ei!

PLACIDA: Domnule!

DON MARZIO: Bărbatul dumneavoastră e aici, în casa balerinei. Își ia lucrurile și are de gând să iasă pe ușa din dos. (*Iese.*)

PLACIDA: E în Veneția! N-a plecat! În casa balerinei! Dacă aș avea pe cineva să mă ajute, aș încerca din nou. Dar așa, singură, mi-e teamă de cine știe ce jignire.

SCENA 4

RIDOLFO, EUGENIO *şi* PLACIDA

RIDOLFO: Ei, haideţi, de ce vă vine aşa de greu? Suntem oameni cu toţii, şi cu toţii supuşi greşelii. Când cineva se căieşte, puterea căinţei şterge ruşinea greşelii.

EUGENIO: Toate bune, numai că nevastă-mea n-o să mă mai creadă.

RIDOLFO: Mergeţi cu mine. Lăsaţi-mă să-i vorbesc eu. Doamna Vittoria vă iubeşte, şi totul se va termina cu bine.

PLACIDA: Domnule Eugenio!

RIDOLFO: Pe domnul Eugenio vă rog să-l lăsaţi în pace. Are altceva de făcut decât să se ocupe de dumneavoastră.

PLACIDA: Nu vreau să-l abat de la treburile lui. În starea nenorocită în care sunt, mă rog de toată lumea.

EUGENIO: Crede-mă, Ridolfo, biata femeie merită toată mila; e foarte cinstită, şi bărbatul ei e un ticălos!

PLACIDA: M-a părăsit la Torino, îl găsesc în Veneţia, încearcă să mă omoare, iar acum e pe cale să-mi scape iarăşi din mână.

RIDOLFO: Ştiţi unde se află?

PLACIDA: Aici, în casa balerinei, îşi strânge lucrurile şi apoi are de gând să plece.

RIDOLFO: Dacă pleacă, o să-l vedeţi.

PLACIDA: Pleacă pe uşa din dos şi n-am să-l văd; iar dacă mă descoperă, mă omoară.

RIDOLFO: Cine ţi-a spus că pleacă pe uşa din dos?

PLACIDA: Domnul acela pe care-l cheamă don Marzio.

RIDOLFO: Trompeta oraşului! Uite ce trebuie să faceţi: intraţi aici, în prăvălia asta, la bărbier; de acolo se vede uşiţa ascunsă. Cum iese, îmi daţi de ştire şi... lăsaţi pe mine!

PLACIDA: N-o să-mi dea voie să stau acolo.

RIDOLFO: O clipă. (*Strigând.*) Ei, jupân Agabito!

SCENA 5

UCENICUL BĂRBIERULUI, *din prăvălia lui,*
şi cei de mai înainte

UCENICUL: Ce doriţi, jupân Ridolfo?

RIDOLFO: Spune-i stăpânului tău s-o lase pe doamna în prăvălie până vin eu s-o iau.

UCENICUL: Cu plăcere. Poftim, poftim, o să învățați să bărbieriți, deși la bărbiereli vă pricepeți poate mai bine decât noi, bărbierii. (*Intră, în prăvălie.*)

PLACIDA: Toate astea trebuie să le îndur pentru netrebnicul ăla! Bietele femei! Mai bine să-ți pui lațul de gât decât să te măriți cu un om ca ăsta. (*Intră la bărbier.*)

SCENA 6

RIDOLFO *și* EUGENIO

RIDOLFO: Dacă pot, încerc să-i fac un bine și amărâtei ăsteia, iar dac-o fac să plece cu bărbatul ei, doamna Vittoria n-o să mai fie geloasă pe ea. Mi-a și spus ceva despre pelerină.

EUGENIO: Ești un om cu inimă bună. Dac-ai să te afli vreodată la strâmtoare, ai să găsești o sută de prieteni care-or să-ți sară în ajutor!

RIDOLFO: Îl rog pe Dumnezeu să n-am nevoie de nimeni. Dar dacă s-ar întâmpla să am, nu știu la ce m-aș putea aștepta. Oamenii sunt nerecunoscători!

EUGENIO: De mine poți fi sigur, cât voi trăi...

RIDOLFO: Vă mulțumesc foarte mult, dar să ne vedem de-ale noastre. Ce aveți de gând să faceți? Vă duceți în cămăruță la nevastă sau s-o rog să vină ea aici, în prăvălie? Vă duceți singur sau mergeți cu mine? Porunciți!

EUGENIO: În prăvălie nu-i frumos, iar dacă mergi și dumneata, n-are să-i pice bine; dacă mă duc singur, o să-mi scoată ochii... N-are a face. Să-și dea drumul, că o să-i treacă mânia. Mă duc singur.

RIDOLFO: Duceți-vă, și Dumnezeu să vă ajute!

EUGENIO: Dacă e nevoie, te chem.

RIDOLFO: Să știți însă că martor n-am să vă fiu.

EUGENIO: Oh, ce bun ești, Ridolfo! Mă duc. (*Se pregătește să plece.*)

RIDOLFO: Haideți, curaj!

EUGENIO: Ce crezi c-o să se întâmple?

RIDOLFO: Nimic.

EUGENIO: Plânsete sau zgârieturi?
RIDOLFO: Câte puţin din amândouă.
EUGENIO: Şi-apoi?
RIDOLFO: „Fiecare pentru el, şi Dumnezeu pentru toţi".
EUGENIO: Dacă nu te chem, să nu vii.
RIDOLFO: Asta se înţelege.
EUGENIO: Am să-ţi povestesc tot.
RIDOLFO: Hai, duceţi-vă!
EUGENIO (*aparte*): Grozav om şi Ridolfo! Prieten adevărat! (*Intră în prăvălie.*)

SCENA 7

RIDOLFO, *apoi* TRAPPOLA *şi băieţii din prăvălie*

RIDOLFO: Bărbat şi nevastă? Îi las să stea cât le-o pofti inima. Ei, Trappola, băieţi, unde sunteţi?
TRAPPOLA: Aici.
RIDOLFO: Aveţi grijă de prăvălie, că mă duc la bărbier. Dacă mă cheamă domnul Eugenio, strigaţi-mă şi vin numaidecât.
TRAPPOLA: Pot să-i ţin de urât domnului Eugenio?
RIDOLFO: Nu, să nu-i ţii, şi ai grijă să nu intre nimeni acolo.
TRAPPOLA: De ce nu?
RIDOLFO: Ca să întrebi tu.
TRAPPOLA: Mă duc să văd dacă are nevoie de ceva.
RIDOLFO: Nu te duce dacă nu te cheamă! (*Aparte.*) Vreau să aflu mai în amănunt de la pelerină cum merg treburile astea ale ei şi, dacă pot, să încerc să i le îndrept. (*Intră la bărbier.*)

SCENA 8

TRAPPOLA, *apoi* DON MARZIO

TRAPPOLA: Sunt curios să mă duc tocmai fiindcă mi-a spus să nu mă duc!
DON MARZIO: Trappola, te-ai speriat?
TRAPPOLA: Puţin.
DON MARZIO: L-ai mai văzut pe domnul Eugenio?
TRAPPOLA: Da, domnule, l-am văzut, e înăuntru. Dar... tăcere!

DON MARZIO: Unde e?
TRAPPOLA: Ssst... în cămăruţă.
DON MARZIO: Ce face? Joacă?
TRAPPOLA (*râzând*): Da, domnule, joacă.
DON MARZIO: Cu cine?
TRAPPOLA (*pe şoptite*): Cu nevastă-sa.
DON MARZIO: Nevastă-sa e aici?
TRAPPOLA: E, dar tăcere!
DON MARZIO: Vreau să-l văd.
TRAPPOLA: Nu se poate.
DON MARZIO: De ce?
TRAPPOLA: Nu vrea stăpânul.
DON MARZIO (*vrând să se ducă*): Ia lasă-mă, caraghiosule!
TRAPPOLA (*oprindu-l*): V-am spus că nu se poate!
DON MARZIO (*ca mai sus*): Ţi-am spus că vreau să-l văd!
TRAPPOLA (*ca mai sus*): Şi eu vă spun că n-o să-l vedeţi!
DON MARZIO: Am să-ţi trag o mamă de bătaie!...

SCENA 9

RIDOLFO, *din frizerie, şi cei de mai înainte*

RIDOLFO: Ce s-a întâmplat?
TRAPPOLA: Vrea, cu orice preţ, să-l facă pe-al treilea în căsnicie.
RIDOLFO: Înţelegeţi, domnule, că acolo nu se poate intra.
DON MARZIO: Numai că eu vreau să intru!
RIDOLFO: În prăvălia mea poruncesc eu, şi n-o să intraţi. Fiţi respectuos, dacă nu vreţi s-o păţiţi! (*Lui Trappola şi celorlalţi băieţi.*) Şi voi, până mă întorc eu, nu lăsaţi pe nimeni să intre. (*Bate la uşa balerinei şi intră.*)

SCENA 10

DON MARZIO, TRAPPOLA, *băieţii; apoi* PANDOLFO

TRAPPOLA: Aţi auzit? Căsnicia trebuie respectată.
DON MARZIO (*aparte, plimbându-se*): Unuia ca mine? Nu intraţi?!... Fiţi respectuos?!... Unuia ca mine? Şi eu nu fac nimic? Şi nu spun nimic? Şi nu-l bat? Ticălosul! Ţărănoiul! Mie? Mie! (*Tare.*) Cafea! (*Se aşază.*)

TRAPPOLA: Îndată! (*Se duce să ia cafeaua și i-o aduce.*)

PANDOLFO: *Illustrissime*, am nevoie de sprijinul dumneavoastră.

DON MARZIO: Ce e, ţiitor de tripou?

PANDOLFO: E de rău.

DON MARZIO: Ce e de rău? Spune-mi, că te-ajut.

PANDOLFO: Aflaţi, domnule, că există pe lume invidioși care nu-i văd cu ochi buni pe cei ce trăiesc ceva mai bine. Au văzut că-mi dau toată silința să-mi întreţin familia în mod cinstit, și s-au plâns că măsluiesc cărţile.

DON MARZIO (*ironic*): Ticăloșii! Un om de onoare ca dumneata! De unde ai aflat?

PANDOLFO: Mi-a spus un prieten. Mă bizui însă pe faptul că n-au dovezi; în prăvălia mea intră numai oameni de onoare și nici unul nu mă poate vorbi de rău.

DON MARZIO: A, dacă m-ar întreba pe mine, aș ști multe despre iscusința ta.

PANDOLFO: *Illustrissime*, pentru Dumnezeu, nu mă nenorociţi! Cer mila și sprijinul dumneavoastră pentru bieţii mei copii.

DON MARZIO: Haide, am să te ajut, am să te sprijin. Lasă-te în grija mea. Dar bagă de seamă, ai cărţi măsluite în prăvălie?

PANDOLFO: Eu nu le măsluiesc... dar se mai amuză câte-un jucător...

DON MARZIO: Arde-le repede, numaidecât! Eu nu vorbesc...

PANDOLFO: Mi-e teamă că nu mai am timp să le ard.

DON MARZIO: Ascunde-le!

PANDOLFO: Mă duc în prăvălie și le ascund numaidecât.

DON MARZIO: Unde vrei să le ascunzi?

PANDOLFO: Am un loc tainic sub bârne, unde nu le găsește nici dracu'... (*Intră în tripou.*)

DON MARZIO: Du-te, tâlhar ce ești!

SCENA 11

DON MARZIO, *apoi un* CĂPITAN DE POLIŢIE, *mascat,*
și alţi poliţiști, ascunși; apoi TRAPPOLA

DON MARZIO: Ăsta e la un pas de pușcărie. Dacă descoperă cineva jumătate din ticăloșiile lui, îl bagă la răcoare cât ai zice pește!

CĂPITANUL (*către ceilalți polițiști, aflați la colțul străzii, care se retrag*): Învârtiți-vă pe-aici și, când vă chem, veniți!

DON MARZIO (*aparte*): Cărți măsluite! Ah, ce hoți!

CĂPITANUL (*așezându-se*): O cafea!

TRAPPOLA: Îndată! (*Se duce, ia cafeaua și o aduce.*)

CĂPITANUL: Frumoase zile...

DON MARZIO: N-o să mai țină mult.

CĂPITANUL: Nu-i nimic. Să ne bucurăm cât e timpul frumos.

DON MARZIO: O să ne bucurăm scurtă vreme.

CĂPITANUL: Cât e vremea urâtă, te duci și joci cărți.

DON MARZIO: Numai să joci unde nu se fură.

CĂPITANUL: Localul de aici mi se pare cinstit.

DON MARZIO: Cinstit? E un cuib de hoți.

CĂPITANUL: Stăpânul parcă-i jupân Pandolfo, nu?

DON MARZIO: El, în persoană.

CĂPITANUL: Ca să spun adevărul, am auzit că e un jucător norocos.

DON MARZIO: E un măsluitor de ultima speță.

CĂPITANUL: V-a înșelat și pe dumneavoastră?

DON MARZIO: Pe mine nu, că nu-s fraier, dar câți îi încap în mână, pe toți îi prinde în plasă.

CĂPITANUL: O fi bănuind ceva, de nu se vede!

DON MARZIO: E în prăvălie, ascunde cărțile.

CĂPITANUL: De ce le ascunde?

DON MARZIO: Pesemne fiindcă-s măsluite.

CĂPITANUL: Cu siguranță. Și unde le-o fi ascunzând?

DON MARZIO: Vreți să râdeți? Le bagă într-o ascunzătoare sub bârne.

CĂPITANUL (*aparte*): Am aflat ce trebuia.

DON MARZIO: Dumneavoastră vă place să jucați?

CĂPITANUL: Câteodată.

DON MARZIO: Nu-mi păreți o figură cunoscută.

CĂPITANUL: O să mă cunoașteți numaidecât. (*Se ridică.*)

DON MARZIO: Plecați?

CĂPITANUL: Mă întorc îndată.

TRAPPOLA (*către Căpitan*): Ei, domnule, cafeaua!

CĂPITANUL: O plătesc imediat! (*Iese în stradă și fluieră.*)

Polițiștii intră în prăvălia lui Pandolfo.

SCENA 12

DON MARZIO *şi* TRAPPOLA

Don Marzio se ridică şi se uită cu atenţie, fără să vorbească. Trappola se uită şi el cu atenţie.

DON MARZIO: Trappola...
TRAPPOLA: Don Marzio...
DON MARZIO: Cine sunt ăia?
TRAPPOLA: Sticleţi, mi se pare.

SCENA 13

PANDOLFO, *legat, poliţiştii şi cei de mai înainte*

PANDOLFO: Vă rămân îndatorat, don Marzio...
DON MARZIO: Mie? Nu ştiu nimic!
PANDOLFO: Eu intru, nu intru la puşcărie, dar limba dumitale e bună de tras în ţeapă! (*Pleacă împreună cu poliţiştii.*)
CĂPITANUL (*către don Marzio*): Da, domnule, l-am găsit ascunzând cărţile! (*Iese.*)
TRAPPOLA: Mă duc după el, să vedem unde-l duc. (*Iese.*)

SCENA 14

DON MARZIO, *singur*

DON MARZIO: Ei, drăcia dracului! Ce-am făcut? Îl credeam om de treabă, şi el era poliţist deghizat. M-a trădat, m-a înşelat. Eu am inimă bună, repet totul cu uşurinţă.

SCENA 15

RIDOLFO *şi* LEANDRO, *din casa balerinei,*
şi cei de mai înainte

RIDOLFO (*lui Leandro*): Bravo, aşa-mi place, cine are minte arată tuturor că e om la locul lui, căci în lumea asta nu rămânem, până la urmă, decât cu bunul nostru nume, cu faima şi cu reputaţia.

LEANDRO: Uite cine m-a sfătuit să plec!

RIDOLFO: Bravo, don Marzio, bune sfaturi daţi! În loc să-l împăcaţi cu nevasta, îl hotărâţi s-o părăsească şi să plece.

DON MARZIO: Să se împace cu nevasta? Cu neputinţă, nici nu vrea s-audă de ea!

RIDOLFO: Pentru mine a fost cu putinţă, l-am hotărât din câteva cuvinte! Se întoarce la nevastă.

LEANDRO (*aparte*): Cu de-a sila, ca să n-o păţesc.

RIDOLFO: Să mergem la doamna Placida... e aici, la bărbier.

DON MARZIO: Du-te şi ia-ţi podoaba de nevastă.

LEANDRO: Don Marzio, ţi-o spun între patru ochi: ai gura mare şi rea! (*Intră, cu Ridolfo, la bărbier.*)

SCENA 16

DON MARZIO, *apoi* RIDOLFO

DON MARZIO: Ei se plâng de gura mea, şi mie mi se pare că vorbesc cum trebuie. E-adevărat că uneori mă agăţ de câte unul, dar din convingerea că spun adevărul. Repet cu uşurinţă tot ce ştiu, dar o fac fiindcă am inimă bună.

RIDOLFO (*de la bărbier*): S-a lămurit şi asta. Dacă e-adevărat ce spune, înseamnă că s-a căit. Dacă se preface, cu-atât mai rău pentru el

DON MARZIO: Marele Ridolfo! Cel care uneşte căsniciile!

RIDOLFO: Iar dumneavoastră cel care le dezbină.

DON MARZIO: Eu am făcut-o cu gând bun.

RIDOLFO: Cine gândeşte rău nu poate spera să facă bine. Să nu te amăgeşti niciodată că dintr-un lucru rău poate ieşi ceva bun. Să desparţi bărbatul de nevastă e o faptă împotriva tuturor legilor, şi ea nu poate să aducă decât încurcături şi pagube.

DON MARZIO (*cu dispreţ*): Eşti mare deştept!

RIDOLFO: Dumneavoastră ştiţi mai multe ca mine, dar, să mă iertaţi, gura mea ştie să se descurce mai bine ca a dumneavoastră!

DON MARZIO: Vorbeşti ca un obraznic!

RIDOLFO: Iertaţi-mă, dacă vreţi; iar dacă nu vreţi, să nu-mi mai daţi nici un fel de ocrotire.

DON MARZIO: N-am să-ţi mai dau, n-am să-ţi mai dau, şi nici în prăvălie n-am să-ţi mai calc!

RIDOLFO (*aparte*): Oh, unde nu dă Dumnezeu!

SCENA 17

UN BĂIAT *de la cafenea şi cei de mai înainte*

BĂIATUL: Stăpâne, vă cheamă domnul Eugenio. (*Iese.*)

RIDOLFO: Vin îndată. (*Către don Marzio.*) Cu îngăduinţa dumneavoastră.

DON MARZIO: Mă închin omului politic. Ce câştigi cu manevrele astea?

RIDOLFO: Câştig meritul de a face binele; câştig prietenia oamenilor; câştig pecetea onoarei, pe care o pun mai presus decât orice pe lume. (*Intră în prăvălie.*)

DON MARZIO: Ce nebun! Ce idei de ministru, de faţă simandicoasă! Un cafegiu care vrea să tragă toate sforile. Şi cât se oboseşte! Şi cât timp îşi pierde! Eu aş fi terminat cu toate într-un sfert de ceas.

SCENA 18

RIDOLFO, EUGENIO, VITTORIA,
din cafenea, şi DON MARZIO

DON MARZIO (*aparte*): Uite-i pe cei trei nebuni: nebunul desfrânat, nebuna geloasă şi nebunul fălos.

RIDOLFO (*Vittoriei*): Ca să vă spun drept, simt o uşurare nespusă.

VITTORIA: Dragă Ridolfo, îmi redai pacea, liniştea, pot spune chiar viaţa!

EUGENIO: Crede-mă, prietene, eram sătul de viaţa pe care o duceam, dar nu ştiam cum să scap de vicii. Fii binecuvântat că mi-ai deschis ochii cu sfaturile, cu dojenile, cu bunătatea şi cu binefacerile dumitale; mi-ai limpezit mintea și m-ai făcut să mă rușinez... sunt alt om acum și sper că schimbarea mea va fi de lungă durată pentru mângâierea, pentru mulțumirea dumitale, și după pilda oamenilor cuminți, cinstiți și cumsecade ca dumneata.

RIDOLFO: Sunteți prea bun, nu merit atâtea laude.

VITTORIA: Cât oi trăi am să-mi aduc aminte de binele pe care mi l-ai făcut; mi l-ai dat înapoi pe iubitul meu soț, singurul lucru de preț pe care-l am în lumea asta. Am vărsat atâtea lacrimi ca să-l iau de bărbat, atâtea când l-am pierdut și atâtea ca să-l redobândesc... dar astea de-acuma sunt lacrimi de emoție, de dragoste și de duioșie, care-mi umplu sufletul de plăcere și mă fac să uit orice durere trecută și să aduc mulțumire Cerului și laudă milosteniei dumitale!

RIDOLFO: Mă faceți să plâng de bucurie.

DON MARZIO (*aparte, privindu-i mereu cu* lorgnon-*ul*): Nebunii dracului!

EUGENIO: Vrei să mergem acasă?

VITTORIA: Sunt plânsă, ciufulită și răvășită la față. Poate că ne-așteaptă acasă mama sau vreo altă rubedenie și n-aș vrea să mă vadă cu lacrimi în ochi.

EUGENIO: Hai, liniștește-te, să mai stăm puțin.

VITTORIA: Ridolfo, n-ai o oglindă? Aș vrea să văd cum arăt.

DON MARZIO (*aparte, cu* lorgnon-*ul în mână*): I-o fi deranjat bărbatu-său moțul!

RIDOLFO: Daca vreți să vă uitați în oglindă, să mergem sus, în tripou.

EUGENIO: Nu, acolo nu mai pun piciorul!

RIDOLFO: Nu știți noutatea? Pandolfo e la pușcărie.

EUGENIO: Da? O merită, ticălosul, mi-a mâncat o grămadă de bani!

VITTORIA: Să mergem, dragă bărbate.

EUGENIO: Dacă nu mai e nimeni, să mergem!

VITTORIA: Mă simt tare prost așa ciufulită. (*Intră în tripou foarte veselă.*)

EUGENIO: Sărăcuța! Nu mai poate de bucurie! (*Intră și el.*)

RIDOLFO: Merg și eu, să vă conduc. (*Intră și el.*)

SCENA 19

DON MARZIO, *apoi* LEANDRO *şi* PLACIDA

DON MARZIO: Eu ştiu de ce s-a împăcat Eugenio cu nevastă-sa: e ruinat şi nu mai are cu ce trăi. Nevastă-sa e tânără şi frumoasă. Nu s-a gândit rău, şi Ridolfo face pe mijlocitorul.

LEANDRO (*ieşind de la bărbier*): Să mergem atunci la han să-ţi luăm lucrurile.

PLACIDA: Bărbate dragă, cum ai avut inima să mă părăseşti?

LEANDRO: Haide, să nu mai vorbim. Îţi promit c-am să-mi schimb viaţa.

PLACIDA: Să dea Dumnezeu!

Se apropie de han.

DON MARZIO (*lui Leandro, în bătaie de joc*): Sluga luminăţiei-voastre, domnule conte.

LEANDRO: Mă închin domnului care ocroteşte pe toată lumea, domnul gură-bogată.

DON MARZIO (*Placidei, în bătaie de joc*): Plecăciuni doamnei contese.

PLACIDA: Sluga dumneavoastră, domnule cavaler de castane pisate! (*Intră în han cu Leandro.*)

DON MARZIO: Pleacă amândoi în pelerinaj să pungăşească oamenii. Blazonul lor o să fie o pereche de cărţi de joc!

SCENA 20

LISAURA, *de la fereastră, şi* DON MARZIO

LISAURA: Pelerina s-a întors la han cu nepricopsitul ăla de Leandro. Dacă stă mai mult, atunci trebuie să plec eu din casa asta. Nu pot să-i mai văd pe nici unul din ei.

DON MARZIO (*uitându-se la ea cu lorgnon-ul*): Sluga dumneavoastră, doamnă balerină!

LISAURA (*luându-l repede*): Cu plecăciune.

DON MARZIO: Ce aveţi? Păreţi supărată.

LISAURA: Mă mir de hangiu că ţine în hanul lui asemenea oameni!

DON MARZIO: De cine vorbiți?

LISAURA: Vorbesc de stricata aia de pelerină; prin locurile astea nu s-au mai petrecut niciodată asemenea lucruri neruşinate!

SCENA 21

PLACIDA, *de la fereastra hanului, și cei de mai înainte*

PLACIDA: Ei, domnişoară, cum vorbeşti despre mine? Eu sunt femeie cinstită. Nu ştiu dacă de dumneata se poate spune la fel.

LISAURA: Dacă ai fi femeie cinstită, n-ai cutreiera lumea făcând ticăloşii!

Don Marzio ascultă, se uită la una și la cealaltă cu lorgnon-*ul și râde.*

PLACIDA: Am venit sa-mi caut bărbatul.

LISAURA: Da, şi anul trecut pe cine căutai?

PLACIDA: Eu, la Veneția, n-am mai fost niciodată.

LISAURA: Eşti o mincinoasă! Anul trecut te-ai făcut de râs aici în oraş...

Don Marzio se uită la ele și râde ca mai sus.

PLACIDA: Cine ți-a spus una ca asta?

LISAURA: Uite-l, don Marzio mi-a spus.

DON MARZIO: Eu n-am spus nimic.

PLACIDA: Nu se poate să-ți fi spus o asemenea minciună; în schimb, mi-a povestit mie o mulțime despre viața şi frumoasele dumitale obiceiuri! Mi-a spus cine eşti şi că primeşti bărbați pe furiş, pe uşa din dos.

DON MARZIO: Eu n-am spus nimic. (*Se uită, tot cu* lorgnon-*ul, când la una, când la alta.*)

PLACIDA: Ba da, ai spus!

LISAURA: E cu putință ca don Marzio să fi spus despre mine o ticăloşie ca asta?!

DON MARZIO: Dacă-ți spun că n-am spus nimic!

SCENA 22

EUGENIO, *la fereastra de sus, apoi* RIDOLFO,
de la altă fereastră, apoi VITTORIA, *de la alta,*
deschizându-le rând pe rând, şi cei de mai înainte

EUGENIO: Ba da, ai spus, şi mi-ai spus şi mie! Ai spus şi despre una, şi despre alta. De pelerină c-a fost şi anul trecut la Veneţia să facă ticăloşii, şi de balerină că primeşte vizite pe uşa din dos.

DON MARZIO: Am auzit de la Ridolfo.

RIDOLFO: Eu nu sunt în stare să spun aşa ceva. Ba ne-am şi certat chiar din pricina asta. Eu apăram onoarea doamnei Lisaura, iar înălţimea-voastră ţinea morţiş că e o femeie stricată.

LISAURA: Ah, nenorocitule!

DON MARZIO: Eşti un mincinos!

VITTORIA: Şi mie mi-a spus că soţul meu avea de-a face şi cu balerina, şi cu pelerina, şi mi le-a zugrăvit ca pe cele mai ticăloase femei!

PLACIDA: Ah, nemernicule!

LISAURA: Ah, afurisitule!

SCENA 23

LEANDRO, *din uşa hanului, şi cei de mai înainte*

LEANDRO: Da, domnule, înălţimea-voastră a pricinuit mii de încurcături. A murdărit, cu gura lui păcătoasă, renumele a două femei cinstite.

DON MARZIO: Şi balerina e cinstită?

LISAURA: Aşa mă laud că sunt. Prietenia mea cu domnul Leandro nu avea alt scop decât să mă mărit cu el, fără să ştiu că are altă nevastă.

PLACIDA: Are nevastă, şi aia sunt eu.

LEANDRO: Şi dacă m-aş fi luat după don Marzio, aş fi fugit din nou de tine.

PLACIDA: Neruşinatule!

LISAURA: Impostorule!

VITTORIA: Bârfitorule!

EUGENIO: Palavragiule!

DON MARZIO: Mie-mi spuneți toate astea? Mie, omul cel mai cinstit din lume?

RIDOLFO: Ca să fii cinstit nu-i de-ajuns să nu furi, trebuie să te și porți ca oamenii!

DON MARZIO: Eu n-am făcut niciodată o faptă rea!

SCENA 24

TRAPPOLA *și cei de mai înainte*

TRAPPOLA: Don Marzio a făcut-o de oaie.

RIDOLFO: Ce-a făcut?

TRAPPOLA: La vândut pe jupân Pandolfo. Acuma l-au legat și se spune că mâine va fi biciuit.

RIDOLFO: E o iscoadă! Afară de la mine din prăvălie! (*Pleacă de la fereastră.*)

SCENA 25

UCENICUL DE BĂRBIER *și cei de mai înainte*

UCENICUL: Domnule iscoadă, să nu mai intri la noi în prăvălie să te bărbierești! (*Intră în prăvălia lui.*)

SCENA ULTIMĂ

CHELNERUL *de la han și cei de mai înainte*

CHELNERUL: Domnule iscoadă, să nu mai vii în han la noi să mănânci! (*Intră în han.*)

LEANDRO: Domnule ocrotitor, fie vorba-ntre noi, meseria de iscoadă e o ticăloșie! (*Intră în han.*)

PLACIDA: Ce castane pisate? Denunțător! (*Pleacă de la fereastră.*)

LISAURA: La stâlpul infamiei! La stâlpul infamiei! (*Pleacă de la fereastră.*)

VITTORIA: O, drăguțul de don Marzio! Cei zece țechini pe care i-a împrumutat soțului meu i-o fi căpătat pentru c-a făcut pe iscoada! (*Pleacă de la fereastră.*)

EUGENIO: Plecăciune domnului confident! (*Pleacă de la fereastră.*)

TRAPPOLA: Mă închin domnului pârâtor! (*Intră în prăvălie.*)

DON MARZIO: Sunt buimăcit, sunt umilit, nu știu pe ce lume mă aflu. Eu iscoadă? Iscoadă eu? Că am dat în vileag, fără să vreau, proastele obiceiuri ale lui Pandolfo să fiu învinuit că sunt iscoadă? Nu-l cunoșteam pe polițist, n-am bănuit înșelăciunea, nu sunt vinovat de-o asemenea faptă rușinoasă! Și totuși mă insultă, mă terfelesc cu toții, nici unul nu mă mai vrea, toți mă gonesc! A, da, au dreptate, mai curând sau mai târziu gura mea trebuia să mă bage în bucluc! Ea mi-a adus rușinea, cel mai rău dintre rele. Aici nu mai are rost să mă dezvinovățesc. Și-au pierdut cu toții încrederea în mine și n-or s-o mai recapete niciodată. Am să plec din orașul ăsta; am să plec, deși n-aș dori-o... Și, din cauza gurii mele păcătoase, trebuie să renunț la un oraș în care toți trăiesc bine, toți se bucură de libertate, de pace, de veselie atunci când știu să fie cuminți, prevăzători și cinstiți! (*Iese.*)

SFÂRȘITUL COMEDIEI